

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
A hasábos perit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 filler
Nyitási díj 40 filler

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 362.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 23. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, július 31.

Ma számunk főbb közleményei:

- Vezérlekk: A hitel kullancsal.
- A király az alkotmánybiztosítók ellen.
- A berlini gyermekhóhér.
- Vakok Intézete Aradon.
- Betörő az ágy alatt.
- Inzultált urlasszony.
- A becsületsértő rendfőnök.
- A püspöki titkár szerelme.
- A sikkasztó plébános bűnyüge.
- Bejelentett öngyilkosság.
- Hajza egy tolvaj után.
- Brankovics György meghalt.
- Tárca: A gyógyulás. Irta: Biró Lajos.

A hitel kullancsai.

Arad, július 30.

A gazdaság viharai nem a tölgyeket sújtják, hanem a mezők szegény fűszálait. Jól fundált és nagy intézetek és vagyionok felett a pénzdrágulások, krachok, fekete szombatok és péntekes gyakran kár nélkül vonulnak el, de a kis embereket és kis vállalatokat kiöntik, mint az ürgét s a mezei egeret, ezer meg ezer számra téve tönkre a nyomoruságos kis existenciákat.

Most is, a világméretű pénzpiacra meggyülemlő villamos feszültség olyanok homlokán ületti ki a halálos verejtéket, akiken, ha oly szomorú nem volna, nevetni kellene, hogy mi közük nekik a pénzhez és a világpiachoz. Még szomorubb, hogy ez a veszedelem, a magyar kis és legkisebb emberek veszedelme szinte az elemi csapások logikájával s elháríthatatlanságával közeledik. Gazdasági jelentések értesítést adnak afelől, mint fellegzett be Budapes-

ten az ugynevezett koronaszövetkezeteknek s mik ennek a várható, de egészen be nem látható következményei.

A most készülő débacle logikus és elementáris természete abban gyökeredzik, hogy a nagy bankoktól nem lehet rossz néven venni, ha nem hajlandók megsegíteni a hitel terén a fővárosban élősködő vérszopó parazitizmust.

Nem, nem kár ezekért az élősdi-szervezetekért, melyek hozzá még a legkisebb existenciák legszélsőbb nyomoruságát fölözik le, szinte nyílt uzsorával és világos tönkretévő szándékkal. A hitel e kullancsaival amugy is végezni kell, s ha maguktól elpusztulnak, annál jobb. Ám ne feledjük el, hogy mint minden kinövésnek és betegségnek, ennek a parazitizmusnak is oka van, mely nem fog megszűnni, ha a svindler-bankok megszűnnek. Az ok világos: a kispolgárság rettenetes szegénysége és vagyontalansága, melyen belül a rendes megélhetésre sem futja, a rendet megzavaró esetlegre pedig, például betegségekre, gyermeknevelésre, kaucióra, házasságra, temetésre, akármi egyébire meg éppen nem. Ki ad erre kölcsön a kis embernek?

Egyáltalában valaki, aki rendes piaci felfogással rendes módon visszavárja a pénzt? Dehogyan. Csakis az uzsorás, aki a kisadós egész existenciájának halálra-sajtolásával préseli ki magának az üzleti hasznot, s azzal a rizikóval szemben, hogy a pénzt itt vagy amott nem látja viszont, azzal a lehetőséggel kárpótolja magát, hogy számlálatlan ilyen kis existenciák végképp való tönkretételéből sajtolja ki

magának az átlagos pluszt. Az embernek a Liebig-extraktum jut eszébe, melynél egy csorda ökörnek kell elpusztulnia, hogy kifőljön belőle egy pár köcsög leves-erősítő.

Hát hogy ez a rablógazdaság tovább fenn nem állhat, az bizonyos. De az is bizonyos, hogy a kis emberekért tennünk kell valamit, s mentül kevésbbé tudjuk, sajnós, megadni a módot, hogy ki-ki a maga becsületes munkájából emberi módon meg tudjon élni s az emberi élet felbukkanó rendkívüliségeivel szemben meg tudjon állni, annál inkább kötelességünk a hitel lehetőségét megnövelnünk s ha, igen helyesen, nem tőrjük tovább azt a fajta hitelüzletet, mely az adós teljes megsemmisítésével kárpótolja magát; e gyilkos hitel helyett valami fajta éltető és tápláló hiteltől okvetetlen kell gondoskodnunk.

Hogy nagyobb stilusu pénzügyintézeteknek valóban joguk volna akkora óvatossággal elzárkózni a kis hitelkereső elől, mint ahogy most teszik, különben tagadhatatlanul a világméretű szokásokhoz alkalmazkodva abban már kételkedni mernénk. Ne feledjük, hogy nálunk a pénzügyintézetek virágzásának nem ugyanazok az okai, mint a mintának vett nyugaton. Vegyük észre, hogy amily örvendetes egyébként jobban fundált pénzügyintézetek szép virágása és erőbe kapása, olyan aránytalan az ország s a közönség szegénységéhez képest, s ezt legalább részben, mégis csak az magyarázza, hogy intézeteink, ugyan nem rosszhiszeműen és tervszerűen, de *de facto* és e faktumnak hasznát látva közönségünk

A gyógyulás.

Irta: Biró Lajos.

Mikor olyan fiatal voltam, mint ön — mondta az öreg Hell doktor — én is tagadó voltam, hitetlen és vallásgyűlölő.

Azóta megtanultam, hogy a tagadásban is kételkedni kell. De akkor hittem benne. Ez a komor hit lassankint fájni kezdett, úgy, hogy egyszerre csak otthagytam az egyetemet, a boncoló-termet, a laboratóriumot és hazaszöktem. A gyermekkorom emlékeitől, a Kékes-hegytől, a Sötét-erdőtől vártam a gyógyulást.

Otthon sokat nevettek rajtam, hogy puszkával a vállamon naphosszat kószálok a Kékesen, anélkül, hogy egyet is lőnék. De én nem vadászni mentem a hegyre. Kimondhatatlanul fájt a szívem és a lágy, tisztá, csendes ősz jól esett. Lehevertem az avarra és belefuram a szememet a bársonyos levegőbe. Mint egyetlen nagy sajgó sebet, úgy adtam át magam a csendnek, a hegynek, a halvány ősznek; te csendes, nagy, jó, öreg hegy, gyógyíts meg. Kószáltam a réteken, az erdőkben és ha vad ugrott fel előttem, szinte könnyeztem: hát azt hiszi ez, hogy én tudnék élni?

Ha megéheztem kinn, bementem az öreg Vashoz, a kerülőhöz. Kis háza volt a hegyoldalban; ha mást nem, egy pohár tejet mindig tudott adni a felesége.

November elején már hideg lett egy napon.

A reggel deres volt, a Kékes tetjét köd szántotta és korán megéheztem. Tíz óra tájban elindultam a kis Vas-ház felé.

Az ajtóban találkoztam az öreggel — Ehes vagyok, öregem — mondtam neki.

Az öreg ember végtelen keserőséggel húzta össze a száját.

— Most az egyszer tessék meghocsátani, de semmivel se szolgálhatok. Nagybeteg az asszony.

A szeme gyorsan pislogott, gyanusan nedves volt és összeszorított ajka remegett. Az öreg parasztember megindító volt ebben a fájdalomban, amely oly ritka a hozzá hasonló sor-suak között.

A magam módja szerint vigasztalni próbáltam, ajánlottam, hogy majd orvost küldök s az öreg ezt mondta:

— Nem orvos kellene ide uram, hanem pap. Negyven esztendeje, hogy együtt élünk és ha ez az asszony ágyának esett, akkor meg is hal. De az asszony katolikus. Hevesből hoztam, itt meg messze földön cupa kálvinisták lakunk. Hát huszonöt éve már, hogy nem gyónt és most nem tud nyugodtan meghalni. Elkárhozik: azzal van tegnap óta.

A szobából jajzó hallatszott ki. Egy csendes, állandó, visszaterő nyögés, egy rettenetes félelem ijedt, kinos panasza. Megdöbbenve hallgattam; a szobából állhatatosan, bánatosan, makacsul — mintha élne és különálló

egyéni valami volna — tört ki a jajgató panasza.

Az öreg paraszttal egymásra tekintettünk. — En nem bírom tovább hallgatni, — mondta csüggedten. — Elmegyek. Befogatok. Papot hozok. Fél napi járás ide Nagyszállás, tán nem hal meg addig.

Elment. Ott hagyott engem a ház attájában és rohant le a hegyoldalra. Kinos ijedtséggel néztem utána. Vajjon van e ennek a beteg öreg asszonynak valakije a szobában, aki ápolja?

Nem tudtam elmenni. Hallgatóztam. A szoba egyre árasztotta a jajszót. Mondom, mintha ez a sirás élt volna, úgy röpögött makacsul, sötétben körülöttem. A jajgatás tompult és erősbödött: egyszerre olyan sikoltozásra vált, hogy éreztem mint sápadok el a rémülettől; aztán tompa nyögésre vált ismét. Nem tudtam elmenni. A rettenetes jajzó a maga ismeretlen félelmével, nem értett gyötrelmével odaláncolt az ajtóhoz. De hogy tud valaki annyit jajgatni! Kinlódtam és mégsem bírtam elmenni. Nincs benn senki a szobában, az bizonyos. Becstelenség volna elhagyni egy hal-dokiót.

De nem mertem mozdulni sem. Féltem. Féltem, határozottan féltem. Olyan érthetetlen, idegen és különös volt ez a borzalmas jajgatás, hogy a hideg futott végig a hátamon és remegni kezdett a térdem.

Egy idegen, nagy erő sejtelve áradt ki a

egy nagy fogyatkozásából és fejletlenségéből táplálkoznak, abból tunniillik, hogy a mi közönségünk megtakarított pénzét nem vállalatokba fekteti s nem értékpapírokba, hanem szalad vele a takarékbába, ha ugyan nem tartja a láda fenekén a harisnyában. Ez bizony barbár állapot; egyik fele annak a szomorú magyar képnek, melynek másik felén a jövedelem és hitel híján fuldokló kis emberek vergődése látszik. Méltatlan-e vajjon az a kivánság, hogy az intézetek, melyeknek gyarapodása legalább részben a kép első feléből magyarázódik, némi kötelességet érezzenek annak ezzel szervesen összefüggő másik fele iránt?

Nem vagyunk fantaszták, sem azok a fajta filantrópok, akik agyonverik a macskát, mert sajnálják tőle a stílicet. De azt hisszük, hogy meg lehetne találni a módot s a szervezetet, hogy a kis ember hitelt kapjon, ha nem is kell életével fizetnie érte, s a jól fundált intézetek le szállhassanak a kis emberhez. Elvégre nincs az a hatalmas pénzintézet, mely meg ne érezze a közönség állapotát, sőt nekik első sorban érdekük, hogy a mi amugy is nyomorult népünkön végig ne söpörjön a gazdasági döghalál. (*)

A király

az alkotmánybiztosítékok ellen.

Asztalán heverteti a javaslatokat.

Egy titokzatos memorandum.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Wekerle Sándor miniszterelnök ischli kihallgatása során szóba került az alkotmánybiztosítékoknak ügye is, amelyeknek javaslatairól most azt közli egy fővárosi lapban megjelent ischli levél, hogy a király asztalán elintézetlenül hevernek.

Az érdekes levélből közöljük az alábbi részt, amely valami magyar kamarilla-féle működésről is panaszkodik:

A miniszterelnök tegnapi kihallgatása részben a már elintézhető anyagról, részben az előzetes jóváhagyásra váró ügyek további kezeléséről

hozott határozatokat. Mindezek közül a politikai világot kétségtelenül két kérdés érdekli leginkább: a horvát kérdés és az alkotmánybiztosítékok dolga. Kétségtelenül szóba került ma mind a kettő a miniszterelnök kihallgatásán.

Éppen ma egy esztendeje, hogy a miniszterelnök Ischlben járt Andrássy Gyula gróf belügyminiszterrel együtt. Akkor terjesztette Andrássy a király elé az alkotmánybiztosítékok kiterjesztéséről szóló javaslatok tervezetét. Akkor úgy hallottuk, hogy a felséges ur jóakarattal fogadta a belügyminiszter javaslatát. Azóta azonban minduntalan az a hír merült föl, hogy a javaslatok ellen aggodalmakat támasztottak. Struccpolitika volna, ha azt merné valaki állítani, hogy e hírekeek nincs magjuk. Van, még pedig kemény és keserű. A valóság az, hogy a felség miatt, miért nem, az asztalán heverteti a belügyminiszter javaslatát, melyek e kérdés megoldására valók. Ez alatt pedig mulik az idő, a kormány lassankint leőrli a magára vállalt föladatokat, mind valamennyit, csak az, a mit az egész nemzet óhajt, nem kerül a törvényhozás másik faktora, a parlament elé. Ez a halogatás talán nem jelenti a javaslatok halálát, de éppen ma itt Ischlben hallottuk egy akció hírért, a mely kétségtelenül csak egyik szeme amaz intrikák sorozatának, a mik éppen az alkotmánybiztosítékok kérdésénél feszítik neki a vasat. Nehány főrend, köztük egy zászlós ur, ki nyaranta itt Ischlben lakik s Fejérváry mellett indított akciójáról ismeretes, néhány volt megyei potentatum, köztük Tiszának több embere: ezek az akció részesei. Azt beszéltek, hogy eljuttattak a felséghez egy memorandumot, melyben aggodalmukat fejezték ki ama közigazgatási apparátus megbízhatóságán, melynek a mostani belügyminiszter volt a megszerzője s egyuttal módokat ajánlottak a régi megyei hatalmak föntartására. E hír már fölbukkant valahol s ma itt Ischlben újra hallottuk egy előkelő osztrák urtól, aki, s ez talán a legérdekesebb, azt is elmondotta, hogy a memorandumot véleményadás végett annak idején kiadták egy volt osztrák miniszterelnöknek, aki az osztrák közigazgatás terén tekintély. Így dolgoznak az alkotmánybiztosító javaslatok ellenségei.

A horvát kérdésnél mindinkább világossá válik, hogy az itt támadt nehézségek főképen azért nagyok, mert a tárgyi ellentéteket szán-

dékosan növelik s a helyzetet tudatosan rontják ama tényezők, kiknek az a jelszavuk, hogy még sokkal rosszabb helyzetnek kell elkövetkeznie, hogy az ő aratásuk ideje eljőjjön. Wekerle miniszterelnök azonban, aki ismeri ellenfelei hadállásának minden részletét, ehhez képest tette meg valószínűleg ma előterjesztéseit a felségnek. Legutoljára akkor került a horvát kérdés szóba a király előtt, mikor Rakoczayt banná nevezték ki. Azóta a helyzet annyiban változott, hogy egyfelől a rezolucionisták fölégettek maguk mögött minden hidat, másfelől azonban a horvátországi viszonyok orvoslására alkalmas kormányprogram elkészült. A bán nemrégiben a miniszterelnökkel meghányta vetette a programot, ma pedig Wekerle a felség elé terjesztette. A kiegyezési kérdésbe a horvát kérdés, mint halljuk, nem fog belejártszani. Ha történet is kísérlet ilyen irányban, az nem sikerült. Luegeréknek a horvátokkal való barátkozásáról itt az a vélemény, hogy csupán arra való, hogy az osztrák keresztényszocialista párt birodalmi programjának legyen ékessége.

Vakok intézete Aradon.

Kiállítás vakok készítményeiből.

Hangverseny világtalan zenészekkel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Aradváros emberbaráti intézményei a közeljövőben igen áldásos intézettel fognak megszaporodni. Arad közéletének több vezetőférfia ugyanis azon fáradozik, hogy a sorsnak legsúlyosabban sújtott mostohagyermekéi, az aradi és aradmegyei vakok számára intézetet létesítsenek és az előmunkálatok már annyira haladtak, hogy a jövő évben előreláthatólag fölállítható már az intézet.

A humáus eszme a napokban érlelődött meg azoknak a tárgyalásoknak a során, amelyeket Bitár Rezső, a budapesti vakok intézetének gondnoka mostanában Aradon több előkelő személyiséggel folytatott. E tárgyalásoknak első sorban az volt a célja, hogy Aradváros közönségét megnyerje egy Aradon ősszel létesítendő ipari kiállítás tervének. A kiállításnak az lenne a főérdekessége, hogy az abban

bezárt ajtó mögül. Mi van ott? Mit lát az a haldokló asszony? Mitől reszked? A félelem hidege remegve rázott. Nem bírtam tovább. Valamit tennem kell, de itt az ajtóban állni lehetetlen.

Szívesen elmentem volna már, de szégyenkeztem a gyávaságom miatt. A félelemtől dobogó szívvel, kiszáradt torokkal elhatározottan, gyorsan, remegve, kinyitottam az ajtót.

A parasztosan gyér világlátásu szoba fenekén ott volt az ágy. Az ágyban a haldokló. Ráncos arcán láz tüzelt és két öreg, bágyadt szeme kitágulva csillogott.

Már nem volt tiszta eszméletlen. És talán félelme, reszketése, vágyakozása, deliriuma csalta meg, de mikor hirtelen beléptem, jajgatása elhallgatott, kinzott arca elsimult, két öreg száraz karját felém tárta és a kimondhatatlan megenyhülés hangján dadogta:

— Tisztelendő ur . . .

A félelem már eltűnt, de a szívem most egy nagyot dobbant. Ez a haldokló öreg asszony engem papnak néz, Mit tegyek?

Átvillant az elmémen: nem szabad csalással vállalnom ezt a szerepet. Villámgyorsan azt válaszoltam magamnak, hogy egy gyötrődő lelket szabadítok meg vele. Erre új kétség válaszolt, de mielőtt még dönthetnem volna, ott álltam az ágy mellett és két forró, ráncos kéz ragadta meg a kezemet és egy lázas ajak dadogta:

— Gyónom a mindenható Istennek és neked lelki atyám . . .

. . . Hiába volt minden kétségem, a habozásom. A haldokló öreg asszony ajka megnyílt és forró zuhogással áradt ki belőle vallomás.

Huszonöt év minden igazi és képzelt vétke. Hogy katolikus vallását nem tartotta elegendő tiszteletben. Hogy annyi sok esztendő óta nem gyónt. Nem hallgatott misét. Hogy egyszer csalt. Hogy egyszer Istent káromolta. Hogy egyszer rossz volt a szegényhez. Hogy régen bűnös gondolatai voltak és hogy egyszer, egyszer — az ura nem volt itthon — megfélekedett hitvesi esküjéről . . . Huszonöt év minden bűne jól emlékezetben tartva, sorrendben, sötétben és ijesztően, nevetségesen és siralmasan vonult el előttem. Feltáruult egy keserves munkával teli élet, amelyet méreggel itat meg az, hogy hordozója nem gyónhatott soha, amelynek végét a pokol félelme tette kínossá és ije delmessé és amely most ime mégis bocsánatot kap és a megtisztulás reményét.

Kábultan, riadtan, megzavarva ültem az ágy mellett. Nem, nem szabad ennek az öreg asszonynak azt mondanom, hogy nem vagyok pap, hogy a gyónása nem ér semmit, hogy elkárhozik.

Osszeszedtem minden erőmet és nyugalمامat. Nem tudtam milyen a gyónás szertartása és féltem tőle, hogy hibát követek el. De mikor az asszony lázas forró vallomása elhall-

gatott, mély szánalommal és megindultsággal beszélni kezdtem.

Beszéltem az Ur végtelen jóságáról, a bocsánatról, amelyet a bűnbánó bizonyosan megkap, a lélek halhatatlanságáról, az üdvözülésről, amely arra vár, aki meggyónta bűneit és tiszta lélekkel lépi át a tulvilág küszöbét és végül — úgy, mint a leírásokból, hallomásból, hírből tudtam — én, a zsidó, a hitetlen, az atheista, elmormogtam a feloldozás latin szavait,

— Ego te absolvo . . . in nomine . . .

Amen.

A haldokló asszony öreg kezét görcsösen szorították kezemet. Az arca egészen elsimult. Szemében a láz halványodni kezdett, cserepes, szegény ajka körül egy végtelenül boldog, enyhe mosoly jelent meg.

A kezemet csak durván tudtam volna kiszabadítani és ezt nem akartam. És én az én tépatt, érzékeny, reszkető idegimmal ott állottam a haldokló asszony ágya mellett és néztem a haldoklását. Még egy óráig tartott. A feje nyugtalanul forgott, de mikor a szeme felém fordult, az ajka körül mindig megjelent a megkönnyebbülés mosolya. Néha szóltam hozzá akkor még jobban mosolygott. Es mire az egész véget ért, öreg, elkinzott, ráncos arca derült, megnyugodott és tiszta volt.

Akkor eljöttem. Azóta más ember vagyok. Hinni nem tudok, mert hinni nehéz; de nem tudok tagadni sem.

elhelyezett összes tárgyakat kizárólag vakok készítették és a befolyó jövedelem is e szerencsétlen embertársainknak jutna. A kiállítási tartama alatt nagyszabású *hangversenyt* rendeznek, amelyen világtalan zenészek különféle zeneműveknek szabatos előadásával gyönyörködtetnék a közönséget.

Közvetlenül a kiállítás bezárása után széles keretekben megindítják a mozgalmat, amelynek célja Aradon egy *műhely földállítása* a vakok részére. Ebben a műhelyben az aradi és aradmegyei vakokat mindenféle ipari munkára oktatnák, hogy a szegélysorsú világtalanok azután megszerezhessék a főtartásukhoz legszükségesebb anyagi eszközöket. Az állam támogatásáva létesülő műhely magva lesz a fölláttandó vakok intézetének, amely a kormány, a város és a társadalom hozzájárulásával már egy két éven belül megkezdhetné humánus, a sors legmostohább gyermekeit segítő működését.

A budapesti gondnok a adi tárgyalásai alkalmával a legmesszebb menő előzékenységgel és áldozatkészséggel találkozott, úgy hogy most Budapesten már hozzá is fogott az őszi kiállítás előkészítéséhez. Az Aradra kerülő kiállítási anyag összeválogatása után Bitár nyomban megkezdte a társadalmi és hírlapi agitációt a kiállítás minél nagyobb erkölcsi és anyagi sikere érdekében.

Betörő az ágy alatt.

Egy katona bűnei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Az utóbbi időben egymást érte a betörés Nagyváradon. Apró külvárosi lakásokat fosztottak ki, padlásokat dézsmáltak, sőt a város belső területén is sikeres operációk történtek. A rendőrség buzgón hozzálátott a nyomozáshoz, nagy titokban kutatott a gonosztevő után. A jelekből bizonyosnak látszott, hogy a betörés mindenütt egyazon kéz munkája. A nyomozás azonban nem járt eredménnyel.

A minap éjszaka egy Olasziban lakó főhadnagy emeleti lakásán járt a betörő. A tiszt nyugodtan aludt, amikor a gazember belopózott. Első dolga volt, hogy a hálószoba ajtaját rázárta a főhadnagra, aki a neszre felriadt. Jól hallotta, hogy a szalonban sorra nyitogatják a szekrényeket, csörögnek az ezüstneműek, hogy valaki nagysietve dolgozik odabenn. Revolveréhez kapott, de az ajtó zárva volt, s a feszítésnek nem engedett. A főhadnagy fölcapta az utcára nyíló ablakot és rendőrért kiabált. A rendőr elő is került, de ne nem látott mást, mint egy katonaruhás alakot, aki az éjszakában futva menekült. Keresték, kutatták, de nem akadtak nyomára.

Másnap este Boros Béni lakásán tett látogatást a hivatlan vendég, akit azonban idejekorán elriasztottak. Itt is csak annyit mondhattak, hogy katona volt.

Szombaton történt a legcifrább eset. Klein Antal csillagvárosi polgár éjszaka már jókorát aludhatott, amint hirtelen gyanus neszre rezent föl. A zai az ágya alól hallatszott. Klein felült az ágyban és figyelt, de aztán csönd volt, s nyugodtan horkolt tovább. Csak reggel vette észre, hogy betörő járt a házban, s elémelt minden megmozdithatót. Még a paplant is lelopta róla, amivel takarózott. A kifosztott ember nagy lármát csapott, amire összefutottak a házbéliek. Sokáig tanakodtak a szomszédok, míg végre eszükbe jutott, hogy este tíz óra táiban egy köpcös katonát láttak a házba besurranni.

Az esetről jelentést tettek a rendőrségnél,

ahol most már gondolkozóba estek. A rendőrség ugyanis jól ismert egy betörő katonát, de úgy tudta, hogy a vitéz most tölti büntetését. *Eleméry* rendőrkapitány még is jónak látta, hogy utána járjon. Telefonon tudakozódott a 37. ezred parancsnokságánál:

— Kitöltötte e már a büntetését *Biri Ferenc* gyalogos?

A válasz az volt, hogy a vitéz már hetekkel ezelőtt szabadult a fogházból, amelyet betörés bűnéért viselt. *Eleméry* kapitány utasítása folytán erre *elővezették Biri Ferenc* közvitét, akit vallatásra fogtak. A legény eleinte erősen tagadott, tiltakozott; alibit akart igazolni, de aztán teljes beismerő vallomást tett. Bevallotta, hogy az utóbbi időben történt betöréseket, a főntebb elbeszélte esetekkel együtt ő követte el.

— Nem tehetek róla, — mondotta megtörténve a rendőrkapitány e őtt — a *véremben van*.

A betörő katonát a rendőrség átadta a hadbírósnak.

Hajsza egy tolvaj után.

Ribillió a Határ-utcában.

Titokzatos ember a háztetőn.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Arad legsötétebb városrészében, a rácvárosban mintha egy idő óta szokatlan nyugalom uralkodnék. A rácfertály rémei úgy látszik csendesen viselik magukat és nem veszélyeztetik a közbiztonságot, amely nemrégiben még nagyon sokat szenvedett tőlük. Eltekintve néhány verekedéssel végződő mulatságot, éjjeli csendháborítást, az utóbbi időben a rácfertály alig szerepel a rendőrség bűnügyi krónikájában.

Az elmúlt éjszaka a rácváros egyik legsötétebb utcájában, a Határ-utcában hosszú idő után ismét olyan esemény történt, amely lényegében nem nagy horderejű, de még is dolgot ad a rendőrségnek. Az éjjel ugyanis egy pongyolás ember akart bemászni az egyik ház udvarára. A szándékot, amely korántsem lehetett jó, még idejében észrevették. Erre nagy zavar keletkezett, amelyet az ismeretlen ember felhasználott és megugrott. A dolog a következőképpen történt:

A tegnapi mára virradó éjjel körülbelül egy óra tájban *Stern* Károly vásári rövidárus határ utcai házában a házörző eb éktelen ugatásba kezdett. *Stern* a lármára felébredt és sejtve, hogy valami történik az udvarban, kiment. A házigazda látta, hogy a szomszédos alacsony ház tetejéről egy ember igyekszik az udvarába beereszkedni. Az ismeretlen ember éjjeli toalemben volt. *Stern* azonnal tisztában volt azzal, hogy tolvajjal van dolga s hogy a szomszédokat figyelmessé tegye, háromszor hangosan kiáltotta:

— Tolvaj, tolvaj, tolvaj!

A kiáltásra a szomszédok nem ébredtek fel. A kutya azonban olyan hangosan ugatott, hogy végre is a szomszédok közül többen felébredtek és izgatottan kérdezték, hogy mi történt, *Stern* pedig szakadatlanul kiáltozott:

— Tolvaj, tolvaj!

A megrémült emberek között nagy pánik keletkezett. Idegesen szaladgáltak az udvaron és nem tudták, hogy mihez kezdjenek. A pongyolás ember pedig felhasználva a zavart, a háztetőről visszamászott a szomszéd ház udvarára s ennek alacsony kerítését átugorva, az éj sötét leple alatt elmenekült.

A szomszédok csak akkor kezdtek ijedségükből magukhoz térni, amikor a titokzatos háztető-mászónak már nyoma veszett. Ekkor gon-

doltak az üldözésre s olyan lármás hajsza kezdődött, hogy az egész utca lakossága felébr. dt. Az üldözés azonban nem vezetett eredményre, mert az ismeretlen ember eltűnt.

Ekkor *Stern*nek támadtak és felelőségre vonták, hogy miért nem lőtte le a vakmerő embert?

— Én nem lőhetek másnak a háztetejére, mert ott nem én vagyok az ur! védekezett a rövidáru kereskedő.

Stern az esetről ma délután jelentést tett a rendőrségen, amely megindította a nyomozást az ismeretlen ember kézrekerítése után.

A berlini gyermekhóhér.

Orült vagy gonosztevő?

Ötszáz följelentés a rendőrségen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 30.

Most, amikor az egész város lázasan kutatja a háromszoros gyermekgyilkosság tettesét, egyetlen napon 500 följelentés érkezett olyan emberek ellen, akik gyermekek ellen bűnös vagy gyanus merényleteket követtek el.

A rendőrség természetesen valamennyi följelentés nyomán megindította a vizsgálatot, de eredmény nélkül.

Az egyik áldozat, a kis *Seuff* Berta, aki csodálatosan fejlett elméjű gyermek, annyira felépült már, hogy a rendőrség kihallgathatta. A gyermek a bűnösnek körülbelül pontos személyleírását adta. Eszerint körülbelül 25 éves fiatalember, sovány testalkatu, kis pörge bajusszal, sűrűn kockázott ruhában, fűzős cipőben, fekete kemény kalapban.

Orvosszakértők állítása szerint *nem okvetlenül elmebajos ember* volt a gaztettek elkövetője. Nagyon valószínű lehet az a föltevés is, hogy a tettes egyébként normális egészségű, rendes életmódot folytató ember, aki a hármasszoros gyilkosságot csak *hirtelen rohamában követte el*. Természetes, hogy ez a föltevés újból nagyon megnehezíti a nyomozást.

A harmadik áldozatot, aki nyomban a merénylet után meghalt, a kis *Brawitz* Margitot tegnap felboncolták. A boncolás konstatálja, hogy az első szúrás, amely szívet érintette, rögtön haláltokozó volt. A boncolás azt is kiderítette, hogy gyilkos sze számul egy 8–10 cm. hosszúságú, nagyon keskeny és éles penge szolgált. Tehát nem ollóval történt a gyilkosság és így az az ollórész, amelyet a rendőrség talált és lefoglalt, bűnjelként nem jöhet számba.

Egy berlini déli újság jelenti, hogy déli 12 órakor a Schellenhauser-Alleeben, tehát ugyancsak Berlin északi részében, *ismét gyermekgyilkosság történt*. Ezt a hírt azonban a rendőrség még nem erősítette meg és lehet, hogy csak annak az általános rémületnek a szüleménye, amely most egész Berlint rabságba ejtette.

A berlini lapok néhány világhírű orvost szólaltatnak meg a gyilkosság kérdésében.

Valamennyi orvosszakértő megegyezik abban, hogy inkább orült tettel, mint kéjgyilkossággal állunk szemben. *Dessoir* Miksa professor véleménye a legérdekesebb. Így szól:

Hasonló véres dühöngés alkoholista, vagy perverz nemi örjögések nélkül szerencsére nagyon ritka. Az előttünk lévő eset önkéntelenül is első pillantásra eszünkbe juttatja a jávalak sajátságos betegségét, az ugynevezett *amuk-futást*. Az, akit ez a betegség elfog, hirtelen kirohan az utcára, előragadja kését és a legelső embert, akit utjában talál, meggyilkolja minden ok nélkül. Lehet, hogy itt is a betegség sporadikus fölbukkanásával van dolgunk, de a

kégyilkosság esete nincs kizárva. Igaz ugyan, hogy a gyilkos áldozatait érintetlenül hagyta, de sok esetben az áldozat halálos vonaglása is kielégíti őt. És az ilyen embereknek gyakori sajátsága az is, hogy ha megzavarják őket, elmenekülnek, de nyomban utána mindannyiszor megismétlik a gyilkosságot, amíg csak beteg ösztönük le nem csillapul. Ezután idegrendszereük hirtelen valósággal összeomlik és mély álomba merülnek. Mikor felébrednek, semmire sem emlékeznek vissza többé. Sajnos, az orvosudomány mai állása szerint e betegségek kitörését előre látni majdnem lehetetlen. megelőzni még kevésbé. Igenis, a mai viszonyok között az ilyenfajta közveszélyes elmebetegeket még akkor sem tudjuk hatásosan és örökre ártalmatlanná tenni, ha veszélyességük teljesen bebizonyosodott is.

Kémfogdosás az olasz határon.

Osztrákok és olaszok véres harca.

Lerombolt olasz üzletek.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 30.

Az osztrák-magyar és az olasz külügyminiszterek a desioi találkozás során igen magas színvonalon álló eszmecsere folytattak, de az olaszok és osztrákok egymás elleni gyűlölködését nem szüntették meg. Az osztrák-olasz határon napirinden vannak a letartóztatások a kémkedés gyanuja alatt, Dél-tirolban pedig hol az olaszok, hol az osztrákok verik véresre esküdt ellenségeiket.

A legújabb ellenségeskedésekről az alábbi távirati tudósításban számolunk be:

Míg a politika most már egészen elült az országban s a legnagyobb gond az eső, a diplomáciák büróiban nem csitul el az izgalom. Az olasz konfliktus veszedelme ott lóg állandóan a levegőben és senki nem tudja, minden barátságos külügyminisztertalálkozás és megnyugtató kommunikáció dacára, melyik pillanatban lobban az olyan lángra, amely felgyújthatja egész Európát.

Alig mulik el nap, hogy különösen olasz részről ne jutna kifejezésre a *gyűlölködő gyanu Ausztria-Magyarország iránt.* Rómából írják, hogy a múlt hónapban az olaszok kémkedés gyanuja miatt letartóztattak Udineben egy tengerészhadnagyot, Velencében egy kerületi kapitányt és Asiagóban egy műszaki kapitányt. Mind a hármat az osztrák-magyar armádiából s mind a hármat kénytelenek voltak szabadon bocsátani, bár az olasz sajtó óriási lármát csapott.

Most az osztrák csendőrség fogott el a határon három turistát, az irredentista *Societa delle Alpi Giulie* tagjait gyanus viselkedés miatt. Az olasz hegymászókat megint szabadon bocsátották. De még azon a napon egy másik csendőrségi járattal megint elfogta őket. Valamiképp erre tehát mégis okot adtak, de azért az olasz sajtó emiatt féktelen lármát üt.

Ezek az apró epizódok is élénken illusztrálják, milyen barátságos a viszony a desioi találkozás után az olasz nép és a monarchia közt.

Innsbruckban mily brutálisan megtámadták az olaszok egy német turista-társaságot, amely még akkor sem volt biztonságban a tüntetők elől, amikor a vo-

natra menekült, mert az olaszok ide is belövéldöztek revolvereikkel.

Innsbruckból táviratozzák, hogy az olaszok brutális föllépésének máris megvan a visszhatása. Válaszképpen azokra a tüntetésekre, melyeket az olaszok tegnap Dél-tirolban a németek ellen rendeztek, nagy izgatott néptömeg az olaszokat fenyegető kiáltásokkal járta be a várost, miközben több olasz üzletét lerombolták.

Bejelentett öngyilkosság.

Egy aradi fiatalember eltűnése

A rendőrség nyomoz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Egy munkakerülő aradi fiatalember tűnt el tegnap szüleinek lakásáról s szomorodott szívű szüleinek levélben adta tudtára, hogy *öngyilkos lesz.* A fiatalember levelében nem adja okát végzetes tettének, csupán arra hivatkozik, hogy az emberek gonoszsága miatt nem tud megküzdeni az élettel. Az eltűnt ifju rendkívül könnyelmű életmódot folytatott, mesterségét elhanyagolta, dolgozni nem szeretett s ezáltal sok keserűséget okozott derék, szorgalmas szüleinek.

Eltűnése, mint maga az apja kijelentette, nem jelenti okvetlenül azt, hogy öngyilkos lett. A fiatal ember sokkal könnyebben fogta fel az életet, semhogy életunt lett volna és a végzetes lépésre határozta el magát. Valószínűnek látszik, hogy megszökött Aradról és másutt igyekszik „megküzdeni az élettel.” A levél pedig csak arra való volt, hogy szüleit megitévessze s hogy ne kerestessék. Az esetről különben az alábbiakban számolunk be:

Tegnap délután megjelent a rendőrségen Seitelbach Salamon aradi pénzbeszedő és Védékgy Gusztáv ügyeletes rendőrtisztnek bejelentette, hogy Árpád nevű 18 éves fia, aki bőrkereskedő segéd, reggel nyolc óra után eltávozott Illés-utca 116 ik számú lakásáról. A fiatal embert délre hazavárták s minthogy nem jelentkezett, aggódni kezdtek távolmaradása miatt.

Seitelbach egész délután kereste a fiát, aki állás nélkül volt, de sehol sem tudott nyomára akadni. Estefelé aggódva tért haza s ekkor felesége egy délután fél négy órakor érkezett levelet adott át neki. A levelet a fia küldötte s ebben megírta, hogy öngyilkos lesz.

A ceruzával írott levél eredeti helyesírással a következőképen hangzik:

Szeretett kedves szüleim

Mire ezen sorok kezeikbe jut én rég halott leszek bocsásanak meg, hogy szomorúságot okozok ezzel denem bírom Tovább mert nehéz az élet és küzdeni ezzel az emberek gonoszága ellen

Még egyszer kérem Bocsásanak meg mertév dt fiuknak csókolja kezeiket

szerető fiuk

2x2=4

Árpád

A boldogtalan apa elmondotta a rendőrtisztnek, hogy a fia mindig dologkerülő volt. Sokat éjszakázott, mulatozott, a dolgát elhanyagolta s ezért elvesztette az állását.

— Nem is bánom, ha megölte magát, jelentette ki végül Seitelbach. Csak legalább tudnám, hogy hol van az én rossz fiam!

A rendőrtiszt jegyzőkönyvet vett fel az esetről és megindította a nyomozást Seitelbach Árpád hollétének kipuhatolása iránt.

A püspöki titkár szerelme.

Hajnóczy és az énekesnő.

Az eltűnt tízezer korona.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 30.

Hajnóczy József, Búbics Zsigmond néhai kassai püspök volt titkárja újra beszéltet magáról. A papiruhás férfit, akit a püspök nyugalombahelyezésekor László Fülöp budapesti műkereskedővel együtt azzal vádoltak meg, hogy az agg főpap romlását okozta s a műkereskedővel összejátszva, tudatosan tönkre tette, most olyan ügygel kapcsolatban kerül a nagy nyilvánosság elé, amely fényesen jellemzi ennek a léha embernek a karakterét. A püspök megrontását nem lehetett rábizonyítani s megmenekült az igazságszolgáltatás sújtó keze alól.

Akkoriban egyre hangoztatta ártatlanságát s mikor pazarló és a püspöki aulába éppenséggel nem illő életmódjáról beszéltek a bünper folyamán, rágalomnak bélyegezte a vád erre vonatkozó pontjait s valóságos hősköltevényeket zengett a saját puritánságáról. Most azután kiderült minden.

A szerfelett puritán ember legutóbbi kalandjairól a következőket jelenti fővárosi tudósítónk:

Hajnóczy József, mikor a Búbics-ügy hullámai elsimulóban voltak, s kiszabadult a hatóságok ölelő karjaiból, egyenesen Berlinbe utazott. Volt még néhány ezer koronája, amit a nagy hajótörésből megmentett, s az volt a célja, hogy ezzel új életet kezd a német fővárosban. Mindezek dacára hű maradt régi elveihez, s alig mult el nap anélkül, hogy ne dorbézolt volna. Rendszeressé azonban akkor váltak ezek a szórakozások, amikor egy berlini orfeumban megismerkedett Bárkány Mária magyar származású énekesnővel Ettől kezdve valóságos holdja lett az orfeumdivának, akitől nem tudott megtagadni semmit, s akire jócskán rámentek a hazuról hozott koronák.

Bárkány Mária méltányolta az áldozatokat, s a kegyéibe fogadta Hajnóczy Józsefet, akivel azután közös lakást bérelt. Néhány hétig boldogan éltek, mikor azonban fogytán volt a pénz, Hajnóczy újra csillogtatta ötletességét s azt ajánlotta az énekesnőnek, hogy induljanak európai körútra. A leány elfogadta az ajánlatot, s Hajnóczyval együtt Oroszországba utazott. Megjárták Moszkvát s egy sereg orosz város után Pétervárra értek. Mindenütt fényes siker követte a magyar énekesnő fellépteit, aki rövid néhány hónap alatt mintegy *huszezer koronát énekelt össze.*

Hajnóczyval, az impresszáriójával eközben a legjobb egyetértésben élt. Történt azonban, hogy Pétervárott a volt püspöki titkár *váratlanul eltűnt.* Bárkány Mária kétségbeesetten kereste az ő paphoz hasonló formájú kedvesét s miután nem tudott ráakadni, visszautazott Berlinbe. Itt az a gyanu merült fel agyában, hogy Hajnóczy valószínűleg előre tervezte a szökést és aligha ment üres kezekkel. Ez ötletből kifolyólag átvizsgálta számadásait s arra a kellemtelen felfedezésre jött, hogy a hűtlen magyar mintegy *tízezer koronát vitt el abból a pénzből, amelyet ő fellépteivel keresett.*

Erre feljelentést írt, amelyet a budapesti törvényszékhez küldött. A törvényszék az ügyességre tette át a panaszt, amely megindította az eljárást Hajnóczy József ellen *sikkasztás címén.* Miután az idézést kézbesíteni nem lehetett, a bíróság Hajnóczy körözését rendelte el. A körözésnek megvolt a várt hatása. Hajnóczy József ma Budapestre utazott s meg-

jelent Fényes Samu dr. ügyvédnél, akit felkért, hogy fogadja el a védelmét. Együttal előadta, hogy ő nem sikkasztotta el az énekesnő pénzét. Igaz, hogy hosszabb ideig volt viszonya vele s oroszországi körútján ő kezelte Bárkány Mária pénzeit, de azokból mit sem vett el. Sőt, h. költött volna is belőle valamit, elszámolni azzal nem tartoznék, mert közte és az énekesnő között olyan bizalmas volt a viszony, amely a sikkasztás fentartását kizárja.

A dánosi véres éj.

Folyik a vallatás.

Cigányok a fogházban.

Részletek a cigányok fogházéletéből.

— Az Aradi Közlöny távirati éterülése. —

Arad, július 30.

A pestvidéki törvényszék fogházába tegnap ismét bekísértek egy sereg cigányt, úgy, hogy a szombaton beszállított gonosztevőkkel együtt most már huszonhat ember raboskodik ott közülök. A megszőköttek után indított hajsza folyik még országszerte. Ki is hallgatták már a cigányokat, de ennek az aktusnak nem igen látták a hasznát, mert valamennyien tagadták a terhükre rótt súlyos vádat. A fogház-irodában történt kikérdezésnél azonban kiderült, hogy a foglyok néhányát régóta körözik már főbenjáró büntettek miatt.

Részletes tudósításunk a következő:

A vizsgálóbíró előtt.

A cigánykaravánt már beteretelték a pestvidéki fogházba. A piszkos népséget alaposan megmosdatták, lenyirták és megfürdösztötték. A vizsgálóbíró a főcinkosokat már ki is hallgatta és amint az előrelátható volt, a jómadarak körömszakadtáig tagadtak.

Tegnap reggel kezdődött a kihallgatás Aczél Nándor vizsgálóbíró és Zafféry János jegyző jelenlétében.

Legelőször Lakatos János került a vizsgálóbíró szobájába. Másfél óra hosszat intéztek hozzá kérdéseket, de a gonosztevő folyton ártatlanságát hangoztatta.

Kolompár Balog Tutát vitték ezután Aczél dr. elé. A főcinkos kihallgatása nem tartott hosszú ideig, mindössze egy negyedóra hosszat volt a vizsgálóbíró szobájában.

Majd Surányi Ignácot hallgatták ki, aki szintén tagadott.

Fekete Károly fogházfelügyelő szobája mellett a sötét folyosón egy tizenhatéves cigánygyerek kuncsorgott egy sarokban.

— Hogy hívnak? — kérdezték tőle.

— Ujj Sándornak, — felelte alázatos hangon.

— Miért hoztak ide?

— Azért, kérem alássan, mert összeálltam egy asszonnyal.

— Csak ezért?

— Hát kérem, egy kicsit meg is ütöttem és bele is halt a seginy, — felelte a cigány.

— Hát te nem gyilkoltál Dánoson?

— Dehogy, csókolem a kezsit. Én becsületes cigány vagyok. Nem olyan, mint ezek — s ezzel megvetően mutatott az épp akkor arra vezetett egyik füstös felé.

Kolompár Tuta részessége.

Aczél dr. vizsgálóbíró állítólag bizalmas körben szenzációs körülményeket mondott el

Kolompár Tutaról. Az érdekes dolgokat a következőkben adjuk:

— A bűn minősítése és a büntetés kirovása szempontjából nagy jelentőségű, hogy az orvosi vélemény szerint Kolompár Tuta nem tizenyolc éves, amint vallja, hanem sokkal idősebb. Legalább huszonkét esztendő. Tudni kell, hogy a magyar törvények szerint csak a huszadik éven túl levő bűnösök ítélhetők halálra. Ezt a furfangos cigány nagyon jól tudja és azért vallja magáról, hogy csak tizenyolc éves. Az orvosi vélemény azonban rácsafol.

Az orvosi vizsgálat természetesen kiterjedt arra a rendkívül fontos körülményre is, hogy a lemészárolt hajadonon elkövetett erőszakos merényletnek nem maradt-e valami olyan nyoma, amelyből bizonyos irányban következtetéseket lehetne vonni. A rémitő küzdelemnek a nyoma különben meg is látszik rajta. A teste helyenkint véresre dörzsölődött.

Tagadásával szemben a vizsgálóbíró fel is említette neki ezeket a csalhatatlan jeleket. A megátalkodott gonosztevő azonban tovább próbált hazudni. Azt állította, hogy azok a bizonyos sebek — égési sebek. Párón játszadoztak volna a tűz körül és dévajkodás közben paikos cigánylányok parazsat szórtak volna a felsértett testrészekre.

Ezzel a hazugsággal szemben az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a kérdéses sebesülés nem égetés, hanem dörzsölés következtében, bizonyára a szerencsétlen áldozattal végig küzdött rettentő tusakodás folytán támadt. Erre mutat a sérülések külső alakja és sajátságos, jellemző elhelyezése is.

Kolompár Tuta jobb füle félig le van szakítva. A füle cimpáján és kagylóin körmök nyoma látszik. Ebből a sérülésből kitűnik, hogy a halálos félelemben szinte megtévelyodött áldozat emberfölötti erővel védelmezte magát a gyilkosan ölelő karok közeledésétől. Végso tusájában gyilkosa fülét ragadta meg és vad szakítással szinte letépte.

Hogy milyen borzalmas lehetett ez a küzdelem és hogy milyen rettentő kinokat szenvedett a szerencsétlen, fiatal leány, azt a Dánoson megejtett boncolás egy érdekes észlelete bizonyítja. A fiatal áldozat hangszálai elszakadtak. A halálos félelem irtózatossá sikoltása annyira tuleröltette őket, hogy megpattantak, mint egy végsőig feszített hur. És ebben a rettenetes helyzetben, három csonka áldozat párolgó teteme között, áldozatának vérfagyasztó halálsikoltását hallgatva, az állatias cigánysuhancnak szerelmes vágyai voltak...

Tovább nyomozni!

A cigányoknak a pestvidéki törvényszék fogházába való beszállítása után, a nyomozás kettős mértékben folyik tovább. A csendőrök bejárják a Dános közelében fekvő falvakat, pusztákat és majorokat. Felszólítanak jelentkezésre mindenkit, aki a gyilkosság idejében cigányokat látott, vagy valami egyéb gyanus körülményről tud valamit.

Még mindig hallatszik olyan vélemény, a mely azt állítja, hogy a gyilkosok nem cigányok, hanem magyar emberek voltak. Ezek teljesen alapteljes feltevés. Az határozottan bizonyos, hogy a cigányoknál bűnjeleket találtak. Az is bizonyos, hogy Lakatos Dellát és Kolompár Balog Tutát a gyilkosság napján ott látták a csárda körül ólalkodni. Arról lehetne tehát most már szó, hogy vannak-e magyar ember büntársak, vagy felbujtók? Erre határozottan nemmel kell felelnünk. Józan észszel nem lehet elképzelni, hogy kóbor, sátoros cigányokkal polgár emberek büntény elkövetésére

szövetkezzenek. A nyomozó hatóságok, akik nemcsak papírosról, de gyakorlatban is ismerik azt a megvetésszerű ellenszenvet, ami a cigányokat a polgárság szemében páriává süllyeszt, kizártnak tartják, hogy a cigányokon kívül más bűnösök is legyenek ez ügyben.

Tegnap délután három órától késő estig szakadatlanul folyt a cigányok kihallgatása. Sztojka Bajka, Surányi Márton, Surányi Jullánna, Surányi Cseroszlya kerültek sorra. A cigányasszonyokat fehér női rabruhában vezették fel a vizsgálóbíróhoz és éktelen sivalkodást csaptak.

— Büntelenek vagyunk, csókolem a kezsit, — mondták a folyosón levő hivatalnokoknak. — Süljön ki mind a két semünk, ha mi binesek vagyunk abban az istentelen gyilkosságban.

Még a vizsgálóbíró szobájából is kihallatszott visitozásuk. Valamennyi idáig kihallgatott gyanúsított tagadta bűnösségét.

Vasárnap este a hajduhadházi csendőrök tizenkét cigányt kísérték be a pestvidéki törvényszék fogházába. Tíz férfi és két nő van közöttük. Ezek közül kettőnél olyan bűnjeleket találtak, amelyekből világosan megállapítható, hogy azok a dánosi gyilkosság áldozataitól raboltattak el. Az bizonyos tehát, hogy a tizenkét cigány közül kettő részt vett a dánosi gyilkosságban. Miután tagadásban vannak, most behozták az egész bandát. A cigányokat, akik előreláthatólag tagadni fognak, ma fogja kihallgatni a vizsgálóbíró.

Cigányok a fogházban.

A fogház humánus szabályai értelmében a cigányok kitűnő élelmezést kapnak. Miután majdnem valamennyinek öbéli gyermeke van, a házzabályok ilyenkor úgy intézkednek, hogy a nő másfél adag kórházi kosztot kapjon. Ez áll reggelire félliter tejből, délben felváltva, borjupecsenye vagy becsinált borjuhusból, gyümölcsbefőttből és rizsből. Este pedig ismét félliter tejből és fehér kenyérből. A cigányoknak tehát nincs okuk panaszkodni. A kosztjuk kitűnő. Csak egy hibája van a pecsenyének: nem döglött malac husából készül.

Ma reggel kísérték Budapestre azokat a cigányokat, akiket Hajduhadházaán pótlólag elfogtak. A náluk talált tárgyak között igen sok a Szarvas-korcsmából származik. A tizenkét cigány közül majdnem mindegyiknek volt valamilyen sebe, úgy hogy nem is vihették be tolonckocsin a pestvidéki törvényszékre, hanem a mentőknek kellett kijönni a pályaházhoz, hogy ott bekössék sebeiket. Az egyiknek a lábán, a másiknak a fején voltak nyitott sebei, amelyeket oda-künn kimostak és bekötözték a mentők. Az egyik cigányasszonynak éppen epileptikus rohama volt, amikor a mentők kiérkeztek.

Ma Monor felől egy újabb cigányküldeményt hoztak a csendőrök a nyugati pályaudvarra. A beérkező vonathoz kirendelték a mentőket is, mert a cigányasszonyok közül egyik nyavalyatörős lett. Ez az asszony aztán azt mesélte a mentőknek, hogy a csendőrök verésétől lett ilyen, egy másik asszony lábsebet mutatta, azt beszélve, hogy a csendőrpuska okozta, egy cigánynak fején szurt sebe volt, azt állította, a csendőrszuronytól ered, végre egy szakállas cigánylogény azt panaszkolta, hogy szakállát harapófogóval szálanként tépték ki. Mindezekből mi az igaz, mi nem, azt nem tudjuk. Mindenesetre a vizsgálóbíró meg fogja majd állapítani.

Inzultált uriasszony.

Botrány a Rákóczi-uton.

A vén aszfaltbetyár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Nagy botrány játszódott le tegnap este a fővárosban a Rákóczi-uton lévő Mádai-féle vendéglő előtt, az esti órákban.

Petrik Sándor vidékről jött honvédfőhadnagy, nejével kilenc óra tájban a Rákóczi-köruton sétált. A Mádai vendéglő mellett a főhadnagy egy dohánytőzsdébe tért be, magára hagyva a feleségét. A feltűnő eleganciával öltözött úri nő fel és alá sétálva várakozott az urára, amikor hirtelen, egy idősebb, elegánsan öltözött férfi lépett melléje, szó nélkül *karonfogta a várakozó urinót*, aki megdöbbenve rántotta ki a karját s magánkívül kiáltotta:

— Szentelen ripók! Hogyan mer egy tisztességes asszonyhoz ily módon közeledni?

A férfi azonban még erre se tágitott, hanem tovább folytatta szemtelenkedését, annyira, hogy néhány perc alatt nagyszámu embertömeg verődött össze körülöttük.

Eközben a férj kijött a tőzsdéből, amire a feldult férfi hirtelen elsietett a nő mellől, s a Dohány- és Nyár-utcák sarkánál nyomtalanul eltűnt. A főhadnagy megértvén, hogy mi történt, üldözni próbálta az öreg csirkefogót, de hiába.

Valószínű, hogy valami házba menekült, ami nagy szerencse volt rája nézve, mert aligha került volna ki ép csontokkal a küzdelemből.

Az esetet végignéző közönség egyideig nyomon kísérte a házaspárt, mely a kíváncsiak pillantása elől egy közeli kávéházba tért be. Rendőr, aki a vén aszfaltbetyárt bekísérte volna, nem tűnt föl a látóhatáron.

Verekedés egy temetésen.

A megszalasztott káplán.

Szocialista beszéd a koporsónál.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 30.

A budapesti Angyalföldön vasárnap délután egy szocialista tüntetéssel fűszerezett temetés volt. Egy tüdővészben elhalt 19 éves munkás leány feküdt a ravatalon, akinek a végső tisztességét sem ártalták kihasználni arra, hogy eszméiknek propagandát ne csináljanak. A véres száju szónoklatokkal kapcsolatban egy kis parázs verekedést is rendeztek, melynek következtében a pap futva menekült a gyászszobából, egy sovíniszta magyar munkást pedig kidobtak.

A nem mindennapi temetés részleteiről a következőket jelentik Budapestről:

Fodor János angyalföldi munkás 19 éves Alona nevű leánya a múlt héten tüdővészben meghalt. Temetése a Lehel utca 26. számú gyászszobából vasárnap délután 3 órára volt kiadva. Műtán Fodor a nemzetközi szocialista temetésen számos szocialista beszédet mondott, melyek közül azonban nem igen értette a beszéd értelmét. A temetésen a papot hivott a leánya ravatalához. A VI. kerületi plébániáról 3 órakor meg is jelent Hunbár Géza káplán s rövidesen elvégezte a gyászszertartást.

Az egybegyűlt szocialisták türelmetlenül nézték a ceremóniát, s alig szentelte be a pap Fodor Ilonát, egy fiatal munkás, akinek gomblyukában nagy piros kokárda tündöklött, a ko-

porsóhoz állt és beszélni kezdett. A fiatal szónok a mai társadalmi rend ellen dörgedelmes beszédet vágott ki, amelyben egyebek közt a következőket mondta:

— Testvéreim, ennek a leánynak a halála a társadalom bűne, mely a munkásokat kiszolyozza. Láttatok e már palotából kivinni egy 19 éves leányt, aki tüdővészben halt meg? Nem láthattatok, mert ez csak a szegény munkás embernél történhetik meg, aki a szakadatlan munka következtében, a tőke rabigája alatt elsorvad.

A szónok ezután a még mindig jelenlévő papra támadt. Néhány hízelgőnek egyáltalában nem mondható kitétel után azt mondta, hogy takarodjon, s szidta a papokat általában, akik ostobaságokkal félrevezetik és butítják a népet s menyországi jutalmakkal kecssegtetik.

A gyászbeszéd olyan gyújtó hatású volt, hogy a lobbanékony gyülekezet már-már ki akarta öklelt próbálni a megszeppent papon, aki futva menekült és egy kocsi ugorva elhajtatott. E közben valaki revolverből a levegőbe lőtt, amiből verekedés kerekedett, s azzal ért véget, hogy a lövöldözöt kidobták.

Amint a rend némileg helyreállott, egy másik munkás hazafias beszédben tiltakozott a nemzetközi szocialisták törekvései ellen. A szocialisták azonban lefoglák, megpofozták és kilökték. Ezután pap nélkül és élénk tüntetés közepeztette a temetőbe kísérték a halottat.

Meghalt Brankovics György

Cukorbetegség ölte meg.

A szerb egyház gyásza.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, július 30

A magyarországi görög-keleti szerb egyházat súlyos veszteség érte. Az egyház feje, Brankovics György karlócai patriárka ma délben hosszabb betegség és fél napi agónia után meghalt. Az elhunyt egyházfejedelem egyike volt a nem magyar főpapi kar legismertebb és legmarkánsabb alakjainak, akit magyar érzelmei miatt országsszerte tiszteltek és szerettek, egészen a legutóbbi időkig.

Ekkor azonban megcsappant a Brankovics György iránti nagybecsülés. Az évek óta ellene fölhangzott vádak, hogy a szerb egyházvagyont nem a keresztényi önzetlenséggel kezelte, részben beigazolódta és az elmúlt télen tartott egyházi kongresszuson a többség már oly értelmű határozatot hozott, hogy a szerb egyház érdekében levőnek tartják a patriárkának magas állásáról való távozását.

A Brankovics-elleneseknek, a radikális pártnak e határozata mélyen elkeserítette a főpapot, aki előbb a sajtóban megjelent és gyűléseken elhangzott vádaskodásokra sohasem reagált és csak a kongresszuson való megtámadtatása után határozta el magát arra, hogy bírói uton keres elégtételt. Pár hónappal ezelőtt indított is becsületsértési pört a szerb radikális párt vezérei ellen az ítékezésre delegált mitrovicai járásbíró előtt, de porének tárgyalását már nem érthette meg. Cukorbetegségéből keletkezett vérmérgezés tegnap ágyba döntötte és ma kioltotta életét.

Az érseki rezidenciában titkolták a patriárka betegségét és ebből a titkolódzásból kelt szárnyra az a hír, hogy Brankovics György az ellene intézett folytonos

támadások fölötti elkeseredésében *megmérgezte magát*. Ezt a hírt azonban a patriárka környezete már ma *megcáfolta*.

Az egyházfő elhalálásával nem szüntek meg azok az ellenségeskedések, amelyek a Brankovics-párt és a radikális szerbek között évek óta dülnek. Ma is, alighogy kiterítették a halottat, mindkét párt érvényesíteni törekszik a befolyását, hogy a szerb egyház adminisztrátorságával *az ő jelöltjük bizassék meg*. Az elhunyt patriárka barátai Brankovics két odaadó hívének valamelyikét, Bogdánovics Lucián budai vagy Letics György temesvári püspököt szeretnék adminisztrátorrá kineveztetni, míg a radikálisok a magyar kormánynál lépéseket fognak tenni az iránt, hogy Zmejánovics Gábor verseci vagy Szerics Mitrofán bácsi püspököt neveztesse ki az egyház igeiglenes fejének.

Brankovics utódját a karlócai kongresszus fogja megválasztani és a szerbek többségének hangulatából ítélve valószínű, hogy Zmejánovics Gábor verseci püspök, az elhunyt egyházfejedelem leghevesebb ellensége fog a választásból győzedelmesen kikerülni. A szerbeken kívül oka volna a magyarságnak is örülni Zmejánovics megválasztásán, mert a verseci püspök mindig tanúságot tett magyarbarát érzelmeiről, székesegyházában a Himnusz és Szózatot énekelte s nem türi, hogy papjai és tanítói résztvegyenek a magyarság ellen irányuló, a nemzeti eszmét sértő mozgalmakban.

A patriárka haláláról és utolsó óráiról az alábbi távirati tudósításban számolunk be:

Brankovics György gör. keleti szerb patriárka, akinek halálhíre már tegnap elterjedt, ma délben 12 órakor karlócai rezidenciájában meghalt. Elhunytának hírére holnapra sürgősen összehívták a kongresszusi választmányt. A patriárka rokonságának az az óhaja, hogy Bogdánovics Lucián budai vagy Letics György temesvári szerb püspök legyen az érsekség adminisztrátora, míg a szerb radikálisok azt akarják, hogy Zmejánovics Gábor verseci vagy Szerics Mitrofán bácsi püspök *bizassék meg* az adminisztrátori tisztséggel.

A patriárka halálának körülményeire vonatkozólag azt jelentik, hogy mikor tegnap délelőtt Brankovics szolgája benyitott a szobájába, az agg főpapot a széles kereveten *mozdulatlanul találta*. A patriárka egyik keze görcsösen belemélyedt a díván hajlásába, ajkai pedig vonaglottak a fájdalomtól. A szolga rögtön elfutott Brankovics rokonához, Koda Sándor dr. orvoshoz, aki csakhamar megjelent az érseki palotában és kezelés alá vette a patriárkát.

Karlócán már ekkor beszélték, hogy Brankovics meghalt, amit abból is következtettek, hogy táviratilag Karlócára rendelték az összes püspököket, archimandritákat, kolostorfőnököket és a patriárka rokonait. Ehhez a tényhez azután számtalan kombinációt fűztek és voltak olyanok is, akik tudni vélték, hogy az agg főpap *mérget ivott* és az ellene folytatott kemény üldözés elől *önszántából vetette magát a halálba*. Bizonyosat azonban senkisé sem tudott, annál kevésbbé, mert a család és az érseki iroda nem nyilatkozott.

A karlócai híresztelés nyomán ma délelőtt Budapesten is elterjedt a hír, hogy Brankovics György meghalt, de még a délelőtt folyamán megjött a karlócai hivatalos cáfolat, mely szerint a patriárka nagybeteg ugyan, de nem halt

meg. Kovással 12 óra után újabb távirat jelentette, hogy a patriárka elhunyt.

Az öngyilkosságról szóló híresztelésekkel szemben délután az elhunyt főpap kezelőorvosai jelentést tettek közzé, mely szerint a patriárkát régi *cukorbetegsége* ölte meg. E betegségéből keletkezett lábbaja is, amelyhez a napokban *vérmérgezés is járult*. A leggondosabb orvosi kezelés és családi ápolás sem menthette meg a 77 éves törődött aggasztánt, akit tegnap délelőttől ma délig már csak étherbefecskendezésekkel lehetett az életnek megtartani. Ma délelőtt azután a halotti szentségek fölvétele után beállott az agónia és az érsek már hozzátartozóit sem ismerte föl, akik a szerb főpapi karral együtt körülállották a halálos ágyat. Pontban déli 12 órakor a patriárka örökre lezárta szeméit.

A patriárkát holnap bebalzsamozzák és 8 nap múlva a szokásos gyászpompával a karlócai érseki kriptába temetik.

Az elhunyt főpap életrajzi adatai a következők:

Brankovics György, karlócai g. kel. érsek, szerb pátriárka született 1830. március 25-én a bácsbodrogmegyei Kölpény községben, papi családból. Alsó iskoláit Zentán, középiskoláit az óverbázi evangélikus gimnáziumban és Baján végezte kitűnő sikerrel, bölcsészeti pedig Nagykőrösön tanult. 1848-ban közigazgatási pályára lépve, három évig volt Zenta aljegyzője. Félbeszakított papi tanulmányait 1852. őszén újból megkezdte és pedig a karlócai teológiai főiskolában. A tanfolyamot elvégezve, egy darabig Zentán helyettes lelkészkedett, majd 1859-ben zombori esperessé választották meg. Két évtizeden keresztül élénk részt vett a szerb egyházi kongresszusokon. 1882. májusában belépett a zárdai papok rendjébe, júniusban archimandritává július 13-án pedig temesvári püspökké szenteltetett. 1890. április 21-én a szerb egyházi kongresszus karlócai érsekké és szerb patriárkává választotta meg. A választást a király április 24-én erősítette meg s egyúttal az új érseknek a valóságos belső titkos tanácsosi címet adományozta. Ő Felége 1893-ban az I. oszt. vaskorona-renddel, 1905. decemberében pedig, papsága ötvenéves jubileuma alkalmával a Lipót-rend nagykeresztjével tüntette ki. Tulajdonosa ezenkívül a szerb Szent Szabbasz és I. osztályú fehérsas, továbbá a montenegrói I. oszt. Danilo-rendnek is.

Megverték egy tábornokot.

Csendőrök és sztrájkolók harca.

Fegyelmetlenség a francia hadseregben.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 30.

A francia hadseregben lábra kapott fegyelmetlenség mindinkább elharapózik és a kormány szigorú intézkedései nem nozzák meg a várt eredményt. Tiszt és közlegény egyformán fölülbírálja fölöttes hatóságának intézkedését és *Clemenceau*, aki szociálista politikát vallott pártvezérből lett miniszterelnök, multjának megtagadása nélkül nem foghat drákói rendszabályokhoz.

A sztrájkoló cipészek ma megtámadtak és megverték egy tábornokot, akit csak a csendőrök közbelépése mentett meg az agyonütéstől.

A francia hadseregben kitört anarchiztikus viszonyokról az alábbi távirati tudósítás számol be:

A francia hadseregben jelentkező zavargásoknak háttere *sokkal komolyabb*, mint ahogy az események méreteiből következtetni lehetne. Az 53. gyalogezred forrongását valószínűleg hamarosan le fogja verni a kormány, de azzal a szel-

lemi irányzattal, amely egyáltalán az egész francia hadsereget megbolygatta, sokkal bajosabban fog boldogulni.

A francia hadsereg fegyelmét két oldalról is hevesen ostromolják. Eddig csak a köztársaságellenes rojalisták aknamunkája bomlasztotta, most azonban egy másik oldalról sokkal veszedelmesebb ellenség közelítette meg: a szociálisták antimilitáris mozgalma. Clemenceaut most a saját multja kísérti meg. Ez a mult ráfekszik lidérenyomás gyanánt és nem tudni, hogyan fog megszabadulni alóla. Ő, az egykori szociálista, most az állami rend érdekében kénytelen energikusan megtorolni és visszaverni a saját régebbi elveinek fölbukkanásait, így tehát éppen azokat teszi legelkeseredettebb ellenségeivé, akik régebben elvtársai voltak.

Mindenesetre a francia büszkeség ama föllobbanása után, amelyet a kormányozható léghajó első megjelenése keltett, egy kissé le fog hűlni a nemzeti önbizalom e hirtelen kifakadt belső bajok folytán, amelyek a *francia hadsereg harcckészégét ugyancsak kétséges színben tüntetik föl a világ előtt*. Bizonyos, hogy Németországban nagy elégtétellel nézik az eseményeket.

Egy Raoul Pétau-i mai távirat jelenti, hogy *De la Tour* tábornokot, amikor ma a pályaudvaron megérkezett, a sztrájkolók körülfojták és egyikük *mellette is vágta*. A tábornok erre *arculütötte a munkást*. *De la Tour* szerepségére nyomban védelmére siettek a csendőrök, akik *véres harc után* kiszabadították veszedelmes helyzetéből. A csendőrök és sztrájkolók *valóságos ütközetet vívtak*, amelyben többen súlyosan, egy csendőr pedig *halálosan megsebesült*.

A sikkasztó plébános bűnügye.

Vádirat Bartha István ellen.

158481 koronás hiány.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

A sikkasztás miatt letartóztatott volt csanádapácai lelkésznek, az Aradon is jól ismert *Bartha Istvánnak* bűnügyében most készítette el a szegedi ügyészség a vádiratát. A terjedelmes bűnlajtsrom 158481 korona 38 fillér elsikkasztásával vádolja a lelkész-bankdirektort, aki a vizsgálat során maga is beismerte, hogy 52130 koronát sikkasztott.

A terjedelmes vádiratból közöljük az alábbi érdekes részt:

1906-ban alakult a „Csanádapáca és vidéke segélyegylet szövetkezet”, mely fölözött; ennek vagyona 169,356 korona volt. E szövetkezetnek mintegy folytatása volt a „Csanádapácai Népbank Részvénytársaság, mely 100,000 korona alaptőkével alakult.

1907. január havában *Bartha István* magánügyben eltávozott Csanádapácáról. Eppen ezen idő alatt vált esedékessé az *Aradi Ipar és Népbank* fiókjánál és a *Magyar Pénzintézetek Központi Hitelbankjánál* leszámított 2500 és 5500 korona értékű váltó, melyet a takarékpénztár tisztviselői a könyvekben hiába kerestek. Ez adta az első gyanút *Bartha* ellen. Mikor pedig utána csakhamar a Valuta Banktól 5200, 3000 és 2800 koronás váltó-átvétel érkezett, *Bartha* nagymérvű sikkasztása nyilvánvalóvá lett.

Bartha István kihallgatásakor beismerte, hogy a Valuta-Banknál 5200, 3000, 2800, 2000 és 300 korona, a Bajavidéki Takaréknál 3800 korona, az *Aradi Ipar és Népbanknál* 2500 korona, *Latzkó és Popper* bankjánál 3000 korona, a Budapest Lipótvárosi Takarékpénztárnál 9000, 4900, 2000 korona, a Budapesti Polgári Takarékpénztárnál 5300 korona, a Magyar Pénzintézetek Központi Hitelbankjánál 3000, 5550 korona, összesen 52,300 korona értékű váltókra pénzt vett föl és ezekből 49,130 koronát *saját céljaira fordított*; ennyit és nem többet.

Vagy nem, vagy csak részben vannak elkönyvelve az Aradi Népbank fiókjától átvett 42,000 korona, a Valuta Banktól átvett 10,000, a Magyar Pénzintézetek Hitelbankjától átvett 11,000: több mással együtt 99,000 korona.

A fölözött szövetkezet részére a bank kifizetett 84,199 koronát. *Torma Mihály* többször fölözöltotta *Barthát*, hogy ennek az összegnek ellenértékét értékpapirokban adja át; de *Bartha* ezt mindig halogatta. Erről tud *Fekete János* tanu is.

A váltóleszámitolás által sikkasztott 74,282 koronához hozzáadva ezt az összeget: az elsikkasztott összeg 158,481 korona lesz.

Bartha István a vádirat ellen nem emelt kifogást azon indokolással, hogy ügyének letárgyalását nem akarja késleltetni. Így a vádirat a törvényszék elé kerül, amely a sikkasztó plébános ügyében a bírósági szünet után *összessel* kitüzi a fő-tárgyalást.

A vallás örültjei.

Katakombák délnémet városokban

Misszionáriusok bűne.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 30.

Berlini távirat jelenti, hogy *Kassel*-ben, a kék kereszt-házban négy hét óta olyan vallási összejöveteleket tartanak, amilyenek még sohasem voltak a protestáns Németországban. Átszellemülések és más vallási extázisok rabul ejtik a résztvevőket, akiknek énekébe belehangzik a bűnök beismerése és a vad kiáltozásba belevegyül ártkulátlan, a vallási tébolyt jellemző ordítózás. Átszellemült arcok merednek egymásra és az emberek örült taglejtésekkel kísérik a pokoli hangversenyt képező zajt. Egyik-másik a földre veti magát és félaléltan kézzel-lábbal maga körül csapdos, amíg az örült taglejtés és mellének verdesése a teljes aléltásig ki nem meríti.

Hirtelen fölemelkedik egy asszony és elkiáltja magát:

— Megjelent a Szűz Mária!

Az egész gyülekezet erre térdre borul, bűnbánó szavakat mormol és amikor a nő azt mondja, hogy látomásai vannak, akkor a fölindulás eléri a tetőpontját.

A különös mozgalom *Kasselből* indult ki és *vezetői két katolikus misszionárius*, akik nemcsak a földmivelő népet; hanem polgári köröket is megtudtak már nyerni e vallási téboly jellegét magán viselő gyülekezetnek. Ma már nem csak *Kasselben*, hanem a közeli városokban is tartanak ilyen népbütítő összejöveteleket.

A becsületsértő rendfőnök.

Attérés akadályokkal.

Páris Gábort lebitangolta.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Néhány nappal ezelőtt botrányos jelek játszódtak le az aradi minorita rendházban, amelyek egy feljelentés alapján csak most pattantak ki. Mind a két félnek érdekében állott a hallgatás, mert jó színt ez ügy egyetlen szereplőjére sem vet a dolog. A sértett fél idegességével bizonyára okot szolgáltatott a bekövetkezett inzultusra, amelyet az tesz rendkívül súlyossá, hogy elkövetője előkelő papi méltóságot visel. Mindenesetre igen sajnálatraméltó dolog, ha a katolikus egyház egyik magas állású papja példát statuál a keresztényi türelmetlenségre, mikor egyházának utasításai szerint minden erejével éppen az ellenkező irányban kellene fáradhatatlan tevékenységet kifejtenie.

Azt ma már minden vallásfelekezet papja tudja, hogy a más vallásfelekezetbe kívánczó hivatás szándékában megakadályozni, vagy szándékától durván elriasztani nem lehet. Hogy ki milyen vallás szerint akar élni, az olyan sajátos joga mindenkinek, amibe beleavatkozni még a törvényhozás sem tartotta illőnek. Annak a papnak, akinek a kitérést bejelentették, joga lehet a kitérést tudomásul vevő bizonyítvány kiállítását megtagadni, de botrányt rendezni, a felet a szó szoros értelmében kikergetni s tanuinak egyikét rövidesen lebitangolni — bizonyára nincs joga.

A botrányos eset részletei a következők:

Ifj. Páris Lajos bölcsészethallgató néhány héttel ezelőtt elhatározta, hogy a római katolikus vallásból kitér s a görög keleti román egyház kebelébe véteti fel magát. Ezt a szándékát közölte szüleivel is, s apai beleegyezést kért, noha, miután 18 éves elmúlt, erre már szüksége sem lett volna. Id. Páris Lajos aradi ügyvéd erélyesen tiltakozott fia szándéka ellen, s mindenképen azon volt, hogy e tervtől eltérítse. Utóbb már beleegyezett volna abba, hogy a lutheránus, vagy a református egyházba lépjen, de a fiu hajthatatlan maradt.

Az apa, látván a fiu makacsságát, felkereste Csák Cirjék drt, Aradváros plébánosát, s arra kérte, hogy abban az esetben, ha ifj. Páris Lajos kitérés szándékával előtte jelentkeznék, lehetőleg akadályozza meg azt. Csák Cirjék megígérte ezt, s amint a következmények bizonyították, alaposan meg is tartotta ígétét.

A fiatal Páris ugyanis mult hét hétfőjén Lányi László és Friedmann Ignác ügyvédjelöltek, valamint nagybátyja, Páris Gábor dr. nyugalmazott főszolgabíró kíséretében megjelent Csák Cirjék dr. Aradváros plébánosa és minorita rendfőnök előtt, s tudomására hozta, hogy a vallás szabad gyakorlásáról szóló 1895: XLIII. t. c. értelmében a római katolikus egyház kebeléből kilép. Egyben felszólította a rendfőnököt, hogy a bejelentés tudomásul vételéről szóló nyilatkozatot neki adja ki.

Csák Cirjék türelmetlenül hallgatta a fiatal ember kijelentését, majd hosszabban beszélt, s elakarta téríteni szándékától. Hivatkozott édesapjára, aki szintén ellenzi a dolgot.

Páris Gábor drt. bántotta a formalitás hosszadalmassága, s többször félbeszakította a rendfőnök szavait, aki már ekkor is néhány élesebb megjegyzést tett a közbeszólásokra. Ezek las

sanként elmérgesítették a dolgot, annyira, hogy Páris Lajos szinte követelte a nyilatkozat kiállítását.

— Ez nékem nem kötelességem — szölt ingerülten Csák Cirjék — és nem is állítom ki.

— De igenis kötelessége — kötekedett Páris Gábor dr.

Ez a merész kijelentés annyira dühbe hozta a plébánost, hogy szinte kiabálni kezdett. A sértő kifejezések egész áradatát zudította a nyugalmazott főszolgabíróra, aki meglepetten nézte a keresztényi türelmesség eme spontán megnyilvánulását.

— Figyelmeztetem rendfőnök ur — vágott közbe ifj. Páris Lajos — hogy ez az ur a nagy bátyám és kikérem, hogy sértésekkel illesse.

Csák Cirjék dühbe ekkor tetőpontjára hágott. Magánkívül rohant a fiatal Párishoz s szinte a fülébe kiabálta:

— Ez a nagybátyja? Ez egy bitang hazadruól!

— Ezért felelni fog — jegyezte meg ifj. Páris Lajos, s mind a négyen az ajtó felé tartottak. Már a folyosón voltak, mikor Csák Cirjék utánok kiáltotta:

— Mondtam én már nagyobb urnak is ilyet és még egy hajam szála sem görbült meg érte!

A botrány után felháborodással távoztak a plébánia hivatalból Párisék s a botrány kikérelése érdekében elhatározták, hogy egyelőre hallgatnak a dologról. Kötelességévé tették azonban Páris Gábornak, hogy Csák Cirjék ellen a lépéseket haladéktalanul tegye meg. A becsületében súlyosan megsérteit főszolgabíró másnap Budapestre utazott, s megbizta Wilhelm Frigyes dr. budapesti ügyvédet, hogy a minorita rendfőnök ellen becsületsértés miatt haladéktalanul adja be a panaszt. Az ügyvéd ma küldötte be a feljelentést az aradi kir. bűntetőjárásbíróshoz, ahol az ügyet Bozóky Mátyás dr. albirónak osztották ki.

Apponyi vissza-németesít.

A horvát jogpárt bomlása.

Egy fáradhatatlan nyári politikus.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 30.

A politikában minden csendes. Horvátországban ugyan a horvát jogpárton mutatkoznak a bomlás jelei, de ősszel, ha majd talpukra kell állani a magyar parlamenttel szemben, bizonyosan eltűnnek ezek a jelek, amelyeket egyelőre örömmel nyugtáz a koalíciós sajtó. A nyári politikus hálás, de kevésbé értékes szerepét Budapesten még mindig Hentaller Lajos viszi, aki most ismét a 67-esek ellen támad.

Némi szenzációt a nap politikai eseményeibe Apponyinak a magyarosodás ellen Torontál megyében elkövetett baklövése ad és minisztériuma bizonyára vissza fogja csinálni a dolgot.

Politikai tudósításunk a következő:

Bomlik a horvát koalíció.

A horvát koalíción egyre félreismertetlenebb módon mutatkoznak a bomlás jelei. A zágrábi horvát jogpárt konfliktusba keveredett saját lapjával, a „Hrvatska“-val és a konfliktus egyre jobban elmérgesedik. A koalíció egy másik lapja, a „Narodne Novine“ cikket közöl vezető helyen és ebben nyíltan bevallja, hogy a

horvát koalíció vezetésében mélyreható nézeteltérések merültek fel.

A cikk beismeri a horvát követelések egy részének teljes céltalanságát, amennyiben rámutat arra, hogy a magyar-horvát kiegyezés revízióját a közel jövőben nem lehet keresztül vinni.

Aki tudja, hogy milyen hangosan követelték a horvátok ezt a revíziót, az nem fogja kicsinyelni a gyors frontváltás jelentőségét.

A cikk beismeri, hogy csak lépésként szabad most már haladnia a koalíciónak, előbb a legsúlyosabb sérelmek revízióját kell követelni és csak fokról-fokra a többit.

A magyar kormány természetesen ismeri ezeket a hangulatváltozásokat és az okait is. Az a vélemény a kormány körében, hogy Rakodczay horvát bán politikája már is eredményesnek mutatkozik és magyar részről bizalommal lehet várni a horvát ügy további fejleményeit.

Apponyi a magyarosítás ellen.

A torontálmezei Nagyterémia német lakosságu községben eddig magyar állami népiskola volt, amely igen szép eredménnyel magyarosított. Nemrégiben azonban az ottani földbirtokos, San-Marco hercegnő zárdával kapcsolatos katolikus iskolát alapított, amelybe Grácból három német apácát hozatott. Ezek egy szót sem tudnak magyarul és természetesen németül tanítanak. A sváb lakosság a gyermekeit a zárdaiskola fölállítására után kivette az állami iskolából és Apponyi Albert gróf megszüntette az állami iskolát.

A vármegyében nagy a fölháborodás a kultuszminiszter intézkedése miatt és deputáció készül az iskola visszaállításának kieszközlése végett.

Hentaller a 67-esek ellen.

Hentaller Lajos egyik minapi cikkében tudvalevőleg elégedetlenségének adott kifejezést a jelenlegi kormányzat fölött, mire alkotmánypárti és néppárti részről élesen megtámadták. E támadásokra ma felel Hentaller egy újabb cikkben, amelyben elmondja, hogy ha a vezérek még jobban belelovalják magukat a 67-es politikába, akkor mindenkinek szabad választása nyílik, hogy kövesse-e őket vagy más utra térjen. Wekerle Sándor — mondja a cikk — másképpen nyilatkozott a paktumról a Royal-nagytermében összegyűlt koalíció előtt és másképpen a 48-as párt értekezletén.

A néppárti támadásra azt jelenti ki Hentaller, hogy az nem eredhet Rakovszky Istvántól, mert Rakovszky tudja, hogy csakugyan adta-e becsületszavát a paktum betartására, amint tudja az a 17 ember is, aki a kérdéses alkalommal jelen volt.

HIREK

— A spanyol királyi pár Magyarországon. A spanyol királyi pár szeptember hó 13-án érkezik Bécsbe királyunk látogatására. Alfonz király és neje Bécsből Frigyes főherceg bélyei birtokára utaznak vadászatra. Mint Pécsről jelentik, valószínűnek tartják, hogy a spanyol királyi pár az ottani kiállítás is meg fogja látogatni.

— Károlyi István gróf betegsége. Károlyi István gróf állapota, mint Nagykarolyból jelentik, az utóbbi napokban határozottan súlyosbo-

dott. A család és az orvosok a legnagyobb önfeláldozással ápolják. *Edvárd* angol király a budapesti angol főkonzul utján tudakozódott a beteg állapotáról.

— **Vilmos császár és a cár találkozása.** Pétervárról jelentik a *Post*-nak: *Vilmos* császár találkozását a cárral az orosz kormány köreiből nagyon élénken tárgyalják. A találkozásnak még nagyobb jelentőséget kölcsönöz az a körülmény, hogy a francia nagykövet hosszabb látogatást tett *Isvolski* külügyminiszternél, hogy a találkozás részleteiről információkat kérjen és szerezzon. Ez oknál fogva az érdekelt orosz körökben bizonyos aggodalom merül fel *Vilmos* császárnak *Edvárd* királlyal való találkozását illetően, mert attól tartanak, hogy ez a találkozás az angol-orosz közeledésnek kárára lehetne.

— **Tanítóból köztársasági elnök.** Az uruguay parlament két házából alakult elnökválasztó konvent *William* Claudiót választotta meg egyhangúlag a köztársaság új elnökéül. *William* pályafutása még az amerikai viszonyokhoz mérten is rendkívülinek mondható, ha meggondoljuk, hogy az új elnök valaha mint tanító kezdte karrierjét. Még pedig nem is olyan régen, lévén az új államfő alig negyvenéves. *William* mint tanító egyetemi tanulmányokat folytatott és főleg a természettudományokkal foglalkozott. Tanári képesítést nyert és utóbb magántanárként neveztek ki a montevidói egyetemhez. Később rendes tanár lett itt, majd rektor, tanártársainak akaratából. Ebben a minőségében sűrűn nyílt alkalma érintkezni a köztársaság akkori elnökével, *Battle Y. Ordóñez* zel, aki felismervén *William* kiváló képességét, egyik kormányválság alkalmával miniszterré nevezte ki a tanárt. Mint politikus is fényesen megállta a helyét és megnyerte valamennyi pártnak rokonszenvét, úgy, hogy a mostani elnökválasztásnál nem is akadt ellenjelöltje.

— **Köztársasági tüntetés Portugáliában.** A *Times*-nak jelentik Lisszabonból: *Machado* egyetemi tanár tiszteletére, ki tiltakozásul a kormány ellen, lemondott állásáról, tegnap nagy köztársasági tüntetést rendeztek. Nagyszámu rendőrség és katonaság vonult ki, mely minden rendezettségnek elejét vette.

— **A szélhámos lengyel gróf meséiből.** Politikai körökben kinos feltűnést keltett az, hogy a megkoronázása negyvenéves évfordulójára Budapestre érkezett király itt tartózkodását hirtelen megszakította és visszautazott Bécsbe. Akkoriban sok politikai reflexiót fűztek a hirtelen való elutazáshoz. Nem lehetetlen, hogy a Lembergben megjelenő szociáldemokrata ujság, a *Lwow* magyarázza meg, hogy hát miért történt a gyors elutazás. Lengyelországban ugyanis legutóbb *kémkedés* miatt letartóztatták az orosz *Zielinski-Krylowot* is. Erről írja most a „*Lwow*“ a következőket:

„*Zielinski* a király legutóbbi budapesti tartózkodásakor azt jelentette a budapesti rendőrségnek, hogy *anarkista merénylet készül a király ellen Budapesten. Erre a híre a király hirtelen elutazott Budapestre* és a jubileumi ünnepekben nem vett részt. *Zielinski felültette a rendőrséget, mert jelentése teljesen koholt volt.* Akkor a budapesti rendőrség letartóztatta *Zielinskit*, aki *grófként* szerepelt. Fogságából

aztán *megszökött* és azóta most tűnt fel Galliciában mint *Krylow*.”

Ez a *Zielinski* volt az, aki 1905. őszén néhány napig Aradon is tartózkodott, s itt szelében *Zselénsky* Róbert gróf rokonának adta ki magát. A budapesti rendőrség vezetője, *Pekáry* Ferenc főkapitányhelyettes a lemergi lap közlésével szemben kijelenti, hogy ez a *Zielinski* Budapesten *sohasem volt letartóztatva* és neve elő sem fordul a rendőrség könyveiben.

— **Egy aradi ügyvéd a szegényeknek.** *Lukácsy* Lajos aradi ügyvéd, törvényhatósági bizottsági tag ma Hall fűrdőből levelet intézett *Varjassy* Lajos polgármesterhez s ebben értesítette, hogy ügyvédi praksisának harmincadik évfordulója alkalmával *ezer koronát* adományoz az aradi szegényeknek. *Lukácsy* megkérte a polgármestert, hogy az összeget *Szent István* napján vallás- és nemzetiségi különbség nélkül ossza ki az aradi s egények között.

— **A kolozsvári postarobbanás.** *Kolozsvár*-ról táviratozzák, hogy a postaigazgatóságon felrobbant pokolgép ügyében a vizsgálat kiderítette, hogy *Decsek* Imre kovásznai fűrdőbérlő volt a csomag címzettje, aki nem fogadta el és földadóként *Horváth* Dezső volt megjelölve. Ilyen nevű egyén azonban nem lakik Kézdivásárhelyen. Egy postaigazgatósági titkár nyomozás végett Kovásznára utazott, ahol *Decsek* Imre fűrdőbérlő kihallgatása során elmondta, hogy egy elbocsájtott alkalmazottját tartja a pokolgép küldőjének. Ez a szabálytalanság miatt elbocsájtott alkalmazott foglalkozására nézve *géplakatos* és így könnyen elkészíthette a bombát, a melylyel boszút akart állani volt gazdáján.

— **A belényesi kerület hírlapíró-képviselő-jelöltje.** Napról-napra erősebb lesz a választási mozgalom a *Bartha* Ferenc lemondásával megüresedett belényesi kerületben. A választás kiírása tekintetében eddig még semmi intézkedés nem történt, a kerület függetlenségi polgárai mindamelllett már most néznek alkalmas jelölt után. Szó volt arról, hogy a függetlenségi párt részéről *Nadányi* Károly, a megyei párt elnöke lép fel. *Nadányi* Károly kijelentette hogy ez idő szerint mandátumot vállalni nem akar. A biharmegyei függetlenségi párt nevében azonban *Salusinszky* Imre fővárosi hírlapíró jelölése mellett foglal állást, sőt fogja a belényesi pártnak ajánlani. *Salusinszky* Imre a zurnaliszták köréből a függetlenségi eszmének régi lelkes harcosa.

— **Az abbáziai szépségverseny győztesei.** *Abbázia*-ból táviratozzák, hogy az ott megtartott női szépségversenyen a következő három magyar hölgy nyerte el a díjakat: dr. *Nánássy* Odonné az elsőt, *Pilis* Lilla a másodikat és *Abelovszky* Margit, a Népszínház tagja a harmadikat.

— **Hajsza a gyermekrablók után.** Néhány nappal ezelőtt megírjuk, hogy egy kisjenői cigánynak másfél éves gyermekét elrabolták. A rablást egy asszony követte el, a-it azóta fáradhatatlanul nyomozott a csendőrség. Tegnap végre megállapították, hogy a gyermekrabló nő az Arad melletti csálai erdőben bujkál. Hosszas hajsza után ma délelőtt elfogták a rablókat *Balla* Róza és *Moldován* *Gvardián* András cí-

gányok személyében. A gyermek még mindig velök volt, s mikor az asszonyt kérdőre vonták, hogy miért követte el a rablást, azzal védekezett, hogy néhány héttel ezelőtt meghalt egy hasonló koru gyermeke s ezt a csapást nem tudta elviselni. Miután a fiát keservesen nélkülölte, lopott helyette egy másikat. A gyermekrabló cigányokat letartóztatták s *Kisjenőre* küldték, ahol egyelőre fogva tartják őket.

— **A kereskedők és az új munkásbiztosítási törvény.** Az Aradi Kereskedők Köre értesíti tagjait és az egyéb aradi kereskedőfőnököket és alkalmazottakat, hogy a július 1 én életbe lépett, az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak betegség és baleset ellen való biztosításáról szóló törvény és az arról kibocsátott életbeléptetési rendelet felel a kör titkári irodájában, a hivatalos órák alatt felvilágosítást és tájékoztatást nyerhetnek. Az elnökség.

— **Forradalmárok egy hajgyárban.** Pétervárról jelentik: Vasárnapra forduló éjjel a rendőrség átkutatta a balti hajgyárat. A kutatás egész éjjel át folyt, mialatt az óriási épületet mintegy 50 fegyveres rendőr és csendőr bekerítve tartotta. A munkások ládáiban és más hol elrejtve *nagyszámu forradalmi rőpiratot és revolvert találtak.*

— **Megtalált három millió bankjegy.** *Berlin*-ből táviratozzák: *Wyk* fűrdő közelében egy munkás egy bankjegycsomagot talált, amelyben egy doweri angol pénzügyintézetnek tulajdonát képező *3 millió márka* volt német bankjegyekben. A becsületes munkás a pénzt átadta az angol konzulnak.

— **Új aranybánya Krassószörénymegyében.** *Lugosról* írják: Facseten egy földművesgazda örvendetes felfedezést tett szántóföldjén. Munkaközben nemesérc nyomokra bukkant, ami arra indította, hogy hivatott emberekkel megvizsgáltatta az érceket. Egy métermázsza földben találtak 2 gramm aranyat, 106 gramm ezüstöt, 68 kg. rezet és 17 kg. ólmot. A terület tulajdonosa érintkezésbe lépett egy angol társasággal, mely legközelebb egy szakemberét küldi ki, aki a helyszínén fog tanulmányokat végezni. A fenti elemzés szerint egy mm. érc-tartalma föld értéke 39 K.

— **Gazdasági tudósító.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter Aradvármegye kisjenői járására *Vertán* Artur talpai lakost a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

— **Zavargás egy temetésen.** *Odesszá* ból táviratozzák: Tegnap temettek el itt egy meggyilkolt rendőrt. Az igaz orosz hazafiak ligájának tagjai a temetésről jövet *belelöttek a zsidók üzleteibe és több embert megsebesítettek.* A katonák kénytelenek voltak fegyvereiket használni. A liga tagjai és a katonák közül is többen halálosan megsebesültek.

— **Bicikli és fényképező gép.** Még 1900. nyarán történt, hogy *Stern* Ignác rövid használatra elkérte *Roth* Lajos nevű barátjától annak 300 korona értékű kerékpárját és 200 korona értékű fényképező gépét. Bár a tulajdonos többször sürgette a tárgyak visszaadását, *Stern* Ignác nem tudta előadni azokat, mert elzalogosította, a pénzt pedig elkölötte. E ballépésért ma állott az aradi kir. törvényszék előtt, amely a könnyelmű fiatal embert *hat heti fogságra ítélte.* A büntetésből négy hetet a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vettek.

— **A szökés párosan.** *Buziásfűrdőről* írják, hogy *Stoll* Béla színész, *Mihály* szintársulatá-

Leichner és Fleischer
Arad, Szabadság-tér 17.
Aradvárosi és megyei telefon 475. szám.

Néhány napig
maradék
elárusítás!

Öltöny szöveteket
leszállított árban 772
árusítunk.
Nagy megtakarítás! Szolid kiszolgálás!

nak tagja, f. hó 25-én este megszökött a fürdő helyről, faképnél hagyva a szintársulatot. Hír szerint *nem egyedül szökött meg.* Párja egy vig, busulni nem akaró szép özvegy aseasony, aki az utiköltségekről is gondoskodott.

— Vasuti sztrájk Oroszországban. Pétervárról jelentik: A vasuti alkalmazottak Vilna állomáson megkezdték a passzív rezisztenciát, mely a forgalmat erősen akadályozza. Okot erre az szolgáltatott, hogy a vasuti hatóságok nem akarják a béreket felemeini.

— A főnyársalt rabló. A magdeburgi katonai bíróság Lippe János gránátos hadnagy pörét tárgyalta, aki egy rabló suhancot főnyársalt. A hadnagy a városi parkban sétált egy májusi estén és látta, hogy egy subanc kitépi a kistáskát egy hölgy kezéből és futásnak ered, egyenest feléje. Kirántotta a kardját és előre nyujtotta, hogy megállásra kényszerítse a rablót, a legény azonban, akit hátulról is üzöbe vettek már, nem vette észre a kardot és belerohant. A kard átment a testén és nyomban megölte. A hadnagyot emberölésért fogták perbe. A tárgyaláson azt mondta, hogy ő nem szurta meg a suhancot, hanem magától futott a kardba, még pedig úgy, hogy ő nem akadályozhatta meg. A vád képviselője elejtette a vádat, de a megölt legény hozzátartozói ragaszkodnak hozzá és fölbezték a megszüntető határozat ellen.

— Rovarpor, bolhák, legyek, poloskák, avábok ellen leghatásosabb Vojtek és Weisznál. 201

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítása. —

Uj-Arad, július 30.

A cséplési munkálattal mindinkább előre haladnak, itt ott befejezték, másfelé a végéhez közelednek.

A gabonaüzlet irányzata néhány napi lanyhaság után a szilárdság felé vette útját s bár a malmok kezdetben tartózkodtak a vásárlástól, ma már magasabb árak mellett vásároltak.

Ugy látszik, hogy az árak a mai színvonalon maradnak, vagyis, hogy lényeges visszaesés álljon be, ezt az ideai mezőgazdasági viszonyok nem engedik lehetségesnek következtetni.

A mai piacon már élénkebb forgalom volt. Összesen mintegy 2500 mm. gabona került előadásra.

A mai piacon eladásra került:

1600—1700 mm. o és uj buza 10.50—80.

Tengeri 5.70—80.

Névleges jegyzés:

300 mm. uj árpa 6.40—50.

Rozs 7.40—50.

Az árak koronában, 50 kilogrammonként értendők.

Budapesti áru- és ártéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 30.

Elkelt 20,000 métermázsa, 5 fillérrel magasabb áron. Amerika $\frac{1}{4}$ magasabb. Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza októberre	11.28—11.29	11.36—11.37
Zab októberre	8.07—8.08	8.08—8.09
Rozs októberre	8.82—8.83	8.83—8.84
Tengeri 1908 májusra	6.57—6.58	6.54—6.55

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	648.50
Magyar hitelrészvény	751.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Július 30. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 134—135 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kil-

grammig terjedő sulyban 136—137 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 137—138 fillérig Szerbiai: Nehez páronként 260 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig. Sertésleiszám: Július 27. napján volt készlet 38,321 darab, július 28. napján felhajtott 724 darab, július 29. napján elszállított 100 darab, július 29. napjára maradt készletben 38,945 darab. A hizott sertésüzlet irányzata: Kellemes.

IDEGENEK ARADON

— Július 30 —

Fehér Kereszt-szálloda. Bleyer József gyáros Szemlin. — Koch Géza birtokos Szászváros — Herman Ede igazgató Debrecen. — Singer Lajos igazgató Nagyvárad. — Engel Péter igazgató Cegléd. — Reinharth Zsigmond hivatalnok Berlin. — Bentler József tanító Szeged. — Verő Elemér titkár Békéscsaba. — Welch Péter mérnök Fehértanplom. — Pajor Zsigmond mérnök Lugos. — Schwarcz Miklós utazó Budapest. — Forst Béla vállalkozó Nádorhegy. — Spath Lajos hivatalnok Temesvár. — Sir Nándor utazó Budapest. — Leslauer Miksa kereskedő Budapest. — Koczander Ignác kereskedő Déva. — Kremen Vilmos utazó Bécs. — Berényi N. dr. orvos Seprős. — Dab Viktor lelkész Szerbcsanád. — Balutz György tisztviselő és neje Nagyszében. — Rozenczevich Emil utazó Bécs. — Mandl Zsigmond utazó Brassó. — Kremer Antal mérnök Temesvár. — Deutsch Miksa utazó Budapest. — Münzer M. utazó Lemberg. — Kuliner Gyula utazó Budapest. — Pollák Adolf utazó Prága. — Silberberger Ernő utazó Bécs. — Kimeg Gusztáv utazó Bécs. — Roth Bertalan kereskedő Besztercebánya. — Eder Mihály utazó Bécs. — Takó István. — Deffner Ernő mérnök Durschdorf. — Bernardirale Bertalan kereskedő Orosháza.

Központi szálloda. Lázár Jakab kereskedő Nagymaros. — Beinbacher Ignác kereskedő Nagymaros. — Martony Dezső dr. ügyvéd Temeskubin. — Molnár Gyula kereskedő Budapest. — Pick József kereskedő Budapest. — Nicolan V. magánzó Bukarest. — Fenyvesi Samu kereskedő Budapest. — Suhajda Lajos jegyző Banesd. — Keppes Lajos dr. ügyvéd Budapest. — Fehér Ignác kereskedő Budapest. — Ritte Vilmos kereskedő Debrecen. — Till Vilmosné kereskedő Budapest. — Petring Pál kereskedő Bécs. — Fain Károly jegyző Ujgyógy. — Leth Ida és Mariska magánzónók Ujpecs. — Kallivoda Ferenc igazgató Budapest. — Magyar János dr. törvényszéki bíró Szeged.

Pannónia szálloda. Halász Béla mérnök Budapest. — Csiporás József lelkész Petris. — Suhajda Lajos jegyző Banesd. — Marahis Andor plébános Temeskarand. — Kossuth Kornél lelkész Seprős. — Tiszta Ferenc szemlész Arad. — Kleinberger Herman utazó Budapest. — Varga József magánzó Budapest. — Torkos Mari magánzónó Bécs. — Bisán Márton utazó Temesvár. — Schiller Aladár kereskedő Pleskuca. — Tamasdán Oktavián papjelölt Pécska. — Fromer Jenő gazdász Budapest. — Steinberger Manó gazdász Soborsin.

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős:

Kaszab Géza.

NYILTTER.*

A Bór- és Lithion-tartalmú

Salvatorforrás

kitűnő sikerrel használtatik vesebajknál, a húgyhólyag bántalmánál és köszvénynél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tisztá!

Kapható árványvizkereskedésekben vagy a Sanyó-Lipóczy Salvatorforrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfparkpart 8.

1108

A nyaraló és fürdőző közönség szives figyelmébe!

A következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

80,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Szemere Gy.: A Forray család, Dickens: A Pickwick Club, Lavedan: Az ágy, Gárdos M.: Az igazság az élet, Dessewffy: Mi a spiritizmus?, Pulszky F.: Jellemrajzok, Boyesen: Goethe Fausja Ribot Th.: A lelki átöröklés, Emerson: Az ember szellem képviselői, Ratzel dr.: A föld és az ember, B. Szt. Hilaire: A filozófia viszonya, Cherbuliez V.: Művészet és természet, A görög Petz: tragédiája, Osizmadia J.: Foghási levelek, Marsch R.: A tulvilági ember, Spencer: Filozófiája, Marczali: A legújabb kor története, Gáspár F. dr.: Kelet- és Hollandus-India, Vitorlával Ázsia körül, Gabányi: Öt év Mandzsuriában, Abonyi L.: Pászortűz, Tarlóvirágok, Böhme: Egy tévedt nő naplója, Thury Z.: Az ember, aki hazaballagott,

Németben: Willy: Annes Geständnisse, (Forts. der Claudine,) Stilgebauer: Der Börsenkönig, Bahr: Wien, Hillern: Doppelleben, Ganghofer: Komödiengeschichte, Tanera K.: Sonhsa Anniha, Salburg: Judas im Herrn, Zobeltitz H.: Lichterfelderstr. No 1, Leffler Ch. A.: Eine Sommergeschichte, Blicher Cl.: Kjeld, Boy Eed J.: X, Die sände Hand, Um Helena. Das A. B. C. des Lebens, Sieben Schwerter, Böhme: Dida Ibsens Geschichte, (Eine Finale zum Tagebuch einer Verlorenen.) Reuter G.: Das Problem der Ehe, Dr. Bloch H.: Sexualleben unserer Zeit, Wedekind: Frühlingserwachen, Bernhard M.: Opfer, továbbá francia és angol ujdonságok.

Kölcsöndíj havi 1 kor. 20 fill, vagy köte-
tenként fizetve 8 fillér.

A könyvek újak es tiszták!

Vidéki bérlők

is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba.

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek!

Zenekölcsöntári díj havi 1 kor. 40 fill.,
vagy füzetenként 14 fill.

Fucik: Fest und treu, Scotto: A szalmaözvegy, Gr. Vay L.: Négy magyar népdal, Hiess C.: Mädel, Mädel, lassdich küssen!, Kálmán: Dal a Móziról, Penn: Két piszkos kezecke, Cukor és légy, Zerkovitz: Taps-nóta, En vagyok a Józsika, Beleznay: Kölszik a darumadár, Heidelberg: Dal a kis kadettről, Benedict: Katrinchen, Reinhardt: Sorgenfrei Fall: O kleiner Chauffeur, Holländer: Der Teufel lacht dazu! Dal a szív beszéde, Puccini: Madama a Butterfly, Ilitsch: Trink ma noch a Flascherl.

Antiquar könyvek

legnagyobb raktára.

Irógépkellékek. Könyvtárak és egyes könyvek vétele, könyvtárak berendezése.

KERPEL IZSÓ,

könyv-, zenemű és papírkereskedése Aradon.

274.

Telefon 385. sz.

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedése

Aradon, Weitzer János-utca.

Arad városi és Arad-Temesmegyei telefon 517.

Egy nyolcadárért

olvasható minden új és szenzációs könyv rögtön a megjelenés után. Ezen új könyvet, ha már öten olvasták

félárért bárkinek eladjuk.

Semmiféle betét biztosíték vagy kötelezettség nem kívántatik.

Jelenleg legújabb magyar könyvek:

	Bolti ár helyett $\frac{1}{8}$ ár	
Wilde Oszkár Dorian Gray arc-képe	4.—	—50
Lavedan: Az ág	2.—	—25
Ambrus Zoltán: A Berzsenyi lányok tizenkét vőlegénye	4.—	—50
Guthi Soma: A vén kopó	2.—	—25
Csicseri Orosz Adrienne: Rómadiadala. Keresztény szociális regény	2.—	—25
Csicseri Orosz Adrienne: Bozóthy Nóra grófnő	1.50	—19
Ambrus Zoltán: Solus eris	4.—	—50
" " Törpék és óriások	4.—	—50
" " Őszi napsugár. — A gyanu	4.—	—50
Pekár Gyula: Vitézi Románcok	4.—	—50
Molnár Ferenc: Az ördög	2.50	—32
Böhme M.: Egy tévedt nő naplója	4.—	—50
Spaits Sándor: Mandzsurián átközakokkal. — Az orosz-japán háború története	8.—	1.—
Iászy: Új Magyarország felé	2.50	—32
Heltai J.: Nyári rege	2.50	—32
Malonyai D.: A Csák nemzetség	2.80	—35
Rudnai: Felső-bükki kuria	3.50	—44
Lengyel L.; Egy leány története	2.50	—32
Upton Sinclair: Posvány amerikai irányregény	4.50	—63
Német könyvek:		
Böhme: Dida Ibsens Geschichte (folytatása: A tévedt nő naplójának.)	4.80	—60
Wilde O.: Ein Haus aus Äpfeln der Granate	2.40	—30
Wilde O.: Betrachtungen	2.40	—30
" " Der glückliche Prinz	2.40	—30
" " Dorian Gray	3.—	—38
" " Gedichte	2.40	—30
" " Weisheiten	1.20	—15

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedésében

262

Arad, Weitzer János-utca.

Arad városi és Arad-Temesmegyei telefon 517.

4650—1907. tkvi sz.

Póthirdetmény.

Ószentanna község telekkönyve birtokszabályozás következtében átalakította és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX., az 1889. XXXVIII. t.-c. és az 1891. évi XVI. t.-c. cikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendeli, az 1892. XXIX. t.-b.-ben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatban fogantatosított.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé, hogy a jelen ügyben a 4018—1907. szám alatt kiadott hirdetmény pótlásaként az ezen hirdetmény szerint érdekelteken kívül felszólíttatnak még mindazok, akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nemkülönbben azok, akik az előző hirdetmény 1. és 2. pontjában körülírt eseteken kívül az 1892. évi XXIX. t.-c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvankönyvi jogait bármi irányban sértvevélük — ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1908. évi január hó 31. napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után az átalakításkor

közbejött téves bevezetésből származó bármilynemű igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvankönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

A világosi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Világos, 1907. évi július hó 23-án.

Povolni,
kir. albiró.

1826

Hattyu-mosóda!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy

mosódámban

az általam legújabb feltalált fénynyel gyönyörűen fényezett **lozeket, kéziöket és gallérokat tudok tisztítani**, amelyek ennek használata által olyanokká lesznek, mintha újak volnának.

Ajándom tisztító intézetemet, amelyben minden fehérnemű tisztítását, mosását és vasalását mérsékelt árak mellett elvállalom.

Vidéki megrendelések 48 óra alatt elkészülnek és pontosan elküldetnek.

Tisztelettel

Stefán Józsefné
ARAD,

1480

Tökölly-tér, román templom-épület,
a kis posta mellett.

Mária-radnai határban fekvő 5 hold kiterjedésű

termő szőlő

(hegyaljai motoros megálló mellett) előnyös feltételek mellett

1843

eladó.

Értekezhetni Csukay Gyulánál, Kisjenőn.

Helybeli, valamint vidéki vendéglősök és fűszerüzletek tulajdonosainak tisztelettel ajánlok kitűnő, géppel készített tiszta

zsemle-morzst,
továbbá magánházakhoz kitűnő fehér krumpli-kenyeret és messze elismert rozs-kenyeremet.

Egyben két tanonc, aki legalább 4 elemít végzett, pék-tanoncnak azonnal felvétetik.

Aradon, 1907. július hó 29 én

Teljes tisztelettel

Klein Ignácz,

1840

sütő-mester.

APRÓ HIRDETESEK.**Szalonna,**

perzselt, légen szárított, kapható
Rauchbauer Nándornál, Ujszent-
Annán. 1691

Kisebb szőlő Ménesen

2700 tőke, terméssel eladó. Bő-
vebbet Aradon, Sarkad, Választó-
utca 23. szám. 1566

Veszünk könyvtárakat

egy-egy könyveket, Lexikonokat, jogi,
szépirodalmi és egyéb munkákat leg-
magasabb árban **Ingusz I. és**
Fia könyvkereskedésében Arad. 361

5 szobás lakás,

parkos nagy udvar
azonnal kiadó.
Évi bér 320 frt. Tökölly
Imre-utca 54. (volt Ha-
lász-utca.) 1808

Bérbe venne

augusztus hóra Paulis, Ménes, Gyo-
rokon nyárilakot, kolnát uri csa-
lád. Cim a kiadóhivatalban. 1845

Egy kifogástalan,

kevésbé használt fegyver megvé-
telre kerestetik. Cim a kiadóhiva-
talanban. 1839

Zökepenzesek figyeimébe!

Az összes befektetési értékek oly
alacsony árfolyam mellett szere-
zhetők be, hogy a befektetett tőke
legmagasabb kamatozása előre biz-
tosítva van. Mindennemű vételi
vagy eladási megbízásokat fix ka-
matozású értékpapírok, zálogleve-
lek, részvények vagy más érték-
papírokra, szigorú napi árfolyam
mellett eszközöl, és mindennemű
felvilágosítást szívesen nyújt Gold-
schmidt Sándor banküzlete Aradon,
Minorita-palota I. em. 1846

Diamant Ferenc

villanyvilágítás, telefon és csengő berendező

Atzél Péter utca 2.,

a színház főbejáratával szemben. Bo-
bus-udvarban.

Csillárok és lámpák

gáz és villanyra.

Az aradi gázyárban leőgötött

valódi Auerek raktára.

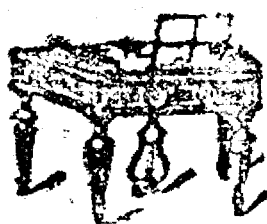
(Drbja 60 III.)

Üvegcsengerek, aranyk. tulipánok, vill-
lanykörtek, lámpa szerek és szerelési
anyagok legjobb minőségben legelősh-
ban kaphatók. 968

SIMON JÁNOS

hangszerkészítő

Nagyvárad, Fő-utca 802.

Ajánlja saját készítményű

cimbalmait,

valamint 1841

hegedűk, harmonikák,

legfinomabb olasz és másféle cim-
balom és hegedű-hurokat.

Minden e szakba vágó munkák pon-
tosan eszközöltetnek.

Árjegysékek hangszerekről ingyen és bérmentve.

Buzsáki gazdaságból

augusztus 15-től kezdve

elsőrendű minőségű, tisztán kezelt

tej

kapható 24 fillér áron literenként
házhoz szállítva.

Bejelentések a pontos cím megje-
lölése mellett intézendők:

Leopold Zsigmondhoz

ARADON. 1829

776—1907. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó
az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a
értelmében ezennel közhírré teszi,
hogy az aradi kir. járásbíróóság 1906.
V. 2031/18. számú végzése által a
budapesti hitelbank mint szövetke-
zet jelentkező végrehajtató javára,
Draser Oszkár és neje aradi lako-
sok ellen 1400 korona tőke és
járulékal erejéig elrendelt kielégi-
tési végrehajtás alkalmával bírói-
lag le- és felülfoglalt és 1495 ko-
ronára becsült butorok és egye-
bekből álló ingóságok nyilvános
árverés útján eladatnak.

Ezen árverés Löwi Mór 720
kor. és 230 korona és Guttman
Samu 197 korona 73 fillér követe-
lése és jár. erejéig is meg fog
tartatni.

Mely árverésnek a helyszínén,
vagyis Aradon, Flórián-utca 12.
sz. a. leendő eszközlésére 1907.
évi július hó 31-ik napjának d. u.
4 órája határidőül kitűzetik és
ahhoz a venni szándékozók ezennel
oly megjegyzéssel hivatnak meg,

hogy az érintett ingóságok ezen ár-
verésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a
értelmében a legtöbbet ígérőnek
becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vé-
telára az 1881. évi LX. t.-c. cikk
108. §-ában megállapított feltételek
szerint lesz kifizetendő.

Kelt Arad, 1907. évi július hó
15-ik napján.

Györffy Arnold,

1844

bíróági végrehajtó.

Földes Kelemen**orvosi laboratoriuma**

Aradon, Deák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomor-
tartalom és hányadék, vér,
koros folyadék-gyülemek, epe
és hugykőképződmények, ne-
mi szervek váladékai, torok
lepedék, ondo, anyatej és kor-
szöveti vizsgálatokat mér-
sékelt díjazásért. 308

Egy billiárd asztal

jutányosan eladó Teleki-utca 15.
szám alatt.

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Feltűnő újdonság!

DÉLICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé más nem szívhat.

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

Hirdetési vállalatunk

40 oszloppal és 200 hirdető táblával

f. évi augusztus hó 1-én

megkezdni működését.

Tisztelettel

1804

Czeiler és Glück

hirdetési-oszlop vállalat.

Aradi nyomas részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyáranak festékével